

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI:114-14 HAZİRAN1977 FİYATI: 5 TL

SOSYALİZM VE DEMOKRASİ
BAYRAĞINI DİK TUTMAK İÇİN...

SOSYALİZM VE DEMOKRASİ BAYRAĞINI DİK TUTMAK İÇİN

YALÇIN KUÇUK

Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketi, Haziran seçimlerine "sosyalizmin bayrağını meclise dikelim" sloganı ile girdi. Sosyalizmin bayrağı meclise dikilemedi. Bu anlamda başarısızlık açık ve kesin. Seçim sonuçlarıyla ortaya çıkan başarısızlık gayet açık ve net. Onbeş ilde alınan oyların toplamı bir milletekili çıkarmaya yetmiyor. Görünen, bu. Görüneni saygı ile karşılamak gerekiyor. Şu anlamda: Ortaya çıkan sonuç Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketi ait. Türkiye İşçi Partisi'ne ait. Ortaya çıkan tablo yalnızca Türkiye İşçi Partisi'ne ait. Ortaya çıkan tablonun sahibi, Türkiye İşçi Partisi. Başka yerde sahip ve sorumlu aramak söz konusu değil. Kesinlikle söz konusu değil. İşçi sınıfının siyasal hareketinin sorumluluğunu bilenler, başlanılan olduğu kadar başarısızlığın sorumluluğunu da kimseye bırakmazlar. Kimseye bırakmıyorlar. Kimsenin kuşkusu olmasın.

"Unutmayacağız ki, sosyalizm bayrağını yüksekte tutmadıkça, demokrasi bayrağı da yükselmez." Türkiye İşçi Partisi'nin seçim bildirgesinde bu sözler yer aldı. Bildirgenin onsekizinci sayfasında. "Sosyalizm bayrağını meclise dikelim" sloganı ile karşılaştığımızda başarısız görünüşün seçim sonuçları, Türkiye İşçi Partisi'nin bu değerlendirmesini doğruluyor. Kesinlikle ve yüzde yüz doğruluyor. Haziran seçimlerini faşist siyasal örgüt, bir milyona yakın bir oyla kapattı. Bilimsel sosyalist hareket oy alamadı. Nasyonal sosyalist hareket bir milyona yakın oy aldı. Haziran seçimlerinin en kararlık noktası burada. "MHP, bu seçimlerle emperyalizmin ve büyük sermayenin -dolayısıyla de AP'nin- vurucu, saldırgan gücü olma işlevini daha açık ve zorba biçimler altında yürütebilmesine imkan verecek bir mesafe almıştır." Seçim sonuçlarını değerlendiren Türkiye İşçi Partisi Merkez Yürütme Kurulu toplantısının sonunda yayınlanan bildiriye, bu kararlık nokta böyle açıklandı.

"CHP ve AP bir yana, Türkiye'de Selametçiler ve daha az ölçüde olmak üzere Hareket Partisi'ne de oy veren işçi ve emekçiler var. Bu iki parti, CHP ve AP'den daha çok 'düzen kopan' işçi ve emekçilerin oylarını alıyor. Değişik ölçüde. Selamet'e oy verenlerin sadece din endişesiyle, Hareket'e oy verenlerin sadece adam öldürme kaygısı ile oy verdiklerini düşünmek ancak kobboy mantığına yakışır. Biri dini inançları, diğeri nasyonal sosyalizmi kullanarak, 'düzen kopan' işçi ve emekçileri sermaye için kanalizetmeye çalışıyor. Kendisini 'umut' ilan eden Halk Partisi'nin bunlardan bir tek oy almaması bile mümkün değil. İşçi sınıfının siyasal örgütü ise bir tek işçi ve emekçinin oyununu bile sermaye partilerine ve bir arada Selamet'e ya da Hareket'e gitmesine razı olamaz. Olmuyor. Pratik de olmadığını gösteriyor." (YÜRÜYÜŞ, Fahta Perdenin İki Taraflı, 31 Mayıs 1977, sayı 112) Seçim sonuçları, bunu da doğruladı. Üstelik aşırı ölçüde doğruladı. Cumhuriyet Halk Partisi'nin en başarılı olduğu, işçi ve emekçinin en yoğun olarak bulunduğu illerde Milliyetçi Hareket Partisi de çok başarılı oldu. Verilen oylara bakıldığında ve verilen oylar ölçü alındığı süreçte, sosyalizm bayrağını yüksek tutulmadığı yerlerde demokrasi bayrağına da ağır ve kararlık lekeler sürüldü.

Bu sonuçlara şaşmamak gerek. "Sosyalizm bayrağını yüksek tutmadıkça, demokrasi bayrağı da yükselenemez" değerlendirmesi yapıldıkça ve bütün nesnel ve öznel olumsuzlukları bile bile sosyalizm bayrağını yüksek tutmak için seçimlere girilince ortaya çıkan sonuçta şaşılacak. Şu anlamda: Kuşkusuz, oylarla sosyalizm bayrağı yüksek tutulmayınca demokrasi bayrağı da yüksek tutulmamış olacak. Sonuçlar ortada. Ortada olan sonuçların sahibi ve sorumlusu da ortada. Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketi, ortada olan bu sonuçların sahip ve sorumluluğunu da kimseye bırakmaz. Bütün nesnel ve öznel olumsuzlukları bile bile.

Bu sonuçlara şaşmamak gerek. Aynı zamanda bu sonuçtan ırkmemek gerek. Türkiye'de faşizmin başı ezilecek. Türkiye'de faşist örgütlerin başları koparılacak. Fakat seçim sonuçları ortada. Faşizmin başı ezilse de, faşist örgütlerin başları koparılsa da işler bitmiyor. İşçiler ve emekçiler, sermaye partilerine sömürüyü sürdürsünler diye oy vermiyor. Faşist örgütlere, yeni canlara kıysınlar diye oylarıyla kanalizetilmeyen. İşçiler ve emekçilerin en vurucu ve kıyıcı örgütüne, sayıları çok kabarık olmayan bilinçli faşistlerin dışında, işçi ve emekçiler, "radikal çözümler" vaad ettikleri için yöneliyorlar. Oy rıyla yöneliyorlar. İşçiler ve emekçiler için kendi çıkarlarıyla tutarlı tek radikal çözüm var. Radikal kelimesi de pek gerekli değil. İşçiler ve emekçiler için tek çözüm var: Sosyalizm. İşçiler ve emekçiler, kendilerine sosyalizm inandırıncı bir biçimde götürülemediği için sermaye partilerine ve sermayenin faşist örgütlerine oy veriyorlar. Oy verdikleri için de işçilere ve emekçilere kızmak kesinlikle söz konusu olamaz. Tam tersine.

İşçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi, nesnel koşullara teslim olmaz. Nesnel koşulları hesaba katar, somut durumun çözümlemesini yapar. Fakat işçi sınıfına ve emekçilere sosyalizmi götürmekten, nesnel koşullar ne denli olumsuz olursa olsun, bir gün bile geri kalmaz. Çünkü işçi sınıfı ve müttefiki emekçilerde sosyalizm bilinci kendiliğinden doğmaz. Bu, bilimsel sosyalist örgütün vazgeçilmez ve ertelenemez görevidir. Türkiye İşçi Partisi, nesnel ve öznel koşulların tüm olumsuzluklarına karşın bu görevin Türkiye'deki tek sahibi olduğunu gösterdi. Östelik gerçekten gösterdi. Aldığı oyların son derece az olması, bu görevin yerine getirilmediği anlamına gelmez. Kesinlikle bu anlamda gelmez. 1971 yılının başından itibaren, yedi yıldan beri ilk kez, radyodan; Tandoğan, Taksim, Bursa ve İzmir meydanlarından; çok sayıda kapalı salon ve kahve toplantılarından, milyonlarca bildirden, büyük kentlerin duvarlarındaki afişlerden milyonlarca işçi ve emekçi sosyalizmin gir ve tutarlı sesini yeniden duydu. Oy vermediler. İlgili işçi ve heyecanlı dinlediler. Haziran seçimlerinden sonraki gelişmeler ilgili işçi sınıfının siyasal örgütünü değerlendirmelerini dinlediler. Bunlar, seçimlerin ilk haftasından itibaren doğrulanmaya başladılar. Bunların etkisiz kalacağını düşünmek için pek saf olmak gerek. Bunların boy vermeyeceğini düşünmek için işçi sınıfına ve emekçilere güvenmemek gerek. Bilimsel sosyalistlerin, işçi sınıfına ve emekçilere güvenleri tamdır.

Bu seçimde Türkiye İşçi Partisi'nin sesini kısmak ve boğmak için tam birlik ortaya çıktı. Sürpriz olmadı. Fakat nesnel durumun bir parçası olarak varlığını sürdürdü. Kalın ve yalın örnekleriyle varlığını sürdürdü: Türkiye İşçi Partisi'nin seçim bildirgesi yayınlandığı gün Cumhuriyet Gazetesi'nde yer almadı. Cumhuriyet Gazetesi, seçim bildirgesini yayınlamak için bir gün bekle-di. Bekleyiş nedeni bir gün sonra ortaya çıktı. Seçim bildirgesinin özeti, diğer gazetelerden bir gün sonra, ancak Türkiye İşçi Partisi'ne küfreden bir haberlik ile birlikte yayınlandı. 1 Mayıs kutlamından sonra Taksim Meydanı'nda polis barikatları aşarak yapılan onbinlerce işçi ve emekçinin katıldığı miting haberlerin devamının yer aldığı sayfada verdi. Birinci sayfada ise MSP manşette ve Bozbeyi'nin yolunun kesilmesi haberi altına yer aldı. Vatan, Abdülkerim Zilan'ın yakınlarının CHP'ye geçme haberini tefrika etmekten, Taksim Mitingini birinci sayfada yer ayıramadı. DİSK üst yönetiminin gazetesi ise miting başlamadan çektiği fotoğrafı iki kez yayınladı. Bütün bunların yanında Milliyet Gazetesi, Taksim Mitingini, kalabalığı gerçek boyutlarıyla yansıtan bir fotoğraf ile verdi. Fakat bu fotoğraf, Milliyet Gazetesi'nin İstanbul baskısında yer almadı. Haberilikte bu denli ince, öznel ve bilinçli davranıldı.

Bütün bunlarda sürpriz yok. Nesnel durum böyle. Türkiye İşçi Partisi bunları bile bile seçimlere girdi. Alınan sonuçları bu tür nesnel duruma açıklamak da söz konusu değil. Böyle bir açıklama inandırıcı olmaz. Çünkü gerçekleri yansıtmaz. Çünkü gerçek durum başka: 1971 öncesinde Türkiye'de üç belli başlı ilerici gazete vardı. Cumhuriyet, Akşam ve 1971 öncesinde ilerici sayılabilen Milliyet. Bugün de ilericilere hitap eden üç gazete var. Cumhuriyet, Vatan ve DİSK üst yönetiminin gazetesi. Sayılarına tam bir eşitlik, tirajda ise tam bir eşitsizlik var. Bugünün üç gazetesinin toplam tirajı, 1971 öncesinin ilerici ve ilerici sayılabilen üç gazetesinin bir tekinin bile tirajına ulaşmıyor. Bilimsel sosyalistler kadar başkalarını da dışlandırmış gereken acele ve somut durum böyle. Üstelik daha da acele ve somut durumlar var. Türkiye'nin en bü-

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ • Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAOĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI • YÖNETİM: Konur Sok. 15/B Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 • İSTANBUL BÜROSU: Pırlantı Cad. 21/1 Cemberlitası İSTANBUL Tel: 26 35 67 • ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 Ay: 100 TL • Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 • İLAN KOŞULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL, İç sayfalarda bütün santimi: 40 TL, Yayın İlanları % 50 indirimlidir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Tez-teki • KAPAK: Cedit Grafik

yük özel fabrikalarından birisi olan Demir-Döküm fabrikasında DİSK üst yönetiminin gazetesini yalnızca bir kişi okuyor. Türkiye'nin en büyük ilaç fabrikalarının birisinde bir kişi Vatan, bir kişi Cumhuriyet okuyor. Okuyanların ikisi de Türkiye İşçi Partili. Diğerleri eğer okuyorlarsa, Hürriyet, Günaydın, Tercüman'dan başlayıp Saklambaç'a kadar gidiyor.

Bu yüzden seçim sonuçlarında "ilerici" basının etkili olduğunu söylemek tek kelime ile hayal. Türkiye işçi sınıfının etrafında bir tahta perde kurmaya çalışıp kendileri bu tahta perdenin içinde oynayan grupların, grupçukların etkili olduklarını söylemek daha büyük bir hayal. Seçimlerde sosyalist hareketin aldığı sonuçta bunların payı yok. Fakat sermayenin doğrudan yayınları Hürriyet, Günaydın, Tercüman'ın payı var. Bunlar daha seçimler başlamadan önce "solun bölünmüş" olduğunu ısrarla götürdüler. Seçimler sırasında Türkiye İşçi Partisi'nin milletvekili çıkarmayaacağını ısrarla yaydılar. Aynı zamanda faşist partinin büyük tekellere karşı sözde sloganlarını, sözde işçiden ve emekçiden yana önerilerini, kapitalizme karşı sözde vaatlerini yaymakta ve basmakta hiç bir sakınca duymadılar. Sürekli olarak faşist partinin milletvekili çıkaracağını yaydılar. Yeterli bilincin yoksun, ancak kurtuluşunu radikal düzenlemelerde gören işçi ve emekçilerin desteklemesinin en büyük yardımcısı oldular. Sermayenin istediğini yerine getirdiler. İlerici yayın organları da, sonucu etkilemekle birlikte ve başka endişelerle de olsa, nesnel olarak aynı konum içinde yer aldılar.

Seçimlerin sonuçlarına bakıp "söylediklerimiz doğru çıktı" diyebilirdi. Hiç bir şey yazmaz. Sermaye ve basını "istediğini gerçekleştirdik" diyebilir. Bununla övünebilir. Seçim sonuçlarının emperyalist dünyada hoşnutsuzluk yarattığını yazıyorlar. İşçi sınıfının siyasal örgütünü, düşmanlarını bile şartları bir sonuç alması, her halde emperyalist dünyayı sevindirir. Bunda kuşku yok. Fakat kuşku olmaması gereken başka noktalar da var. Sermaye ve basını, kısa bir süre için de olsa, harcı alem tuzu bile kitleştirirler. Tuzun kitleşmesini söyleyerek mevcut olanları, parası olanların stoklamasını sağlayabilir. Bunu yaptıktan sonra "söylediklerimiz doğru çıktı" diyemez.

Ancak tüm bunlara karşın, alınan sonuçların tüm sorumluluğu yine de Türkiye işçi sınıfının siyasal örgütünde. Türkiye İşçi Partisi, son derece başarılı seçim kampanyasının, sınıfı mücadelesinin bir parçası olarak değerlendirdiği başarılı seçim mücadelesinin olduğu kadar, ortaya çıkan son derece düşük oy toplamının sorumluluğundan da sahibi. Başkanı da başarısızlığı da kimseye bırakıyor. Sınıf mücadelesinin bir parçası olarak başlattığı seçim kampanyasını sermayenin ve sermayenin renk renk yayın organlarının kendisine çıkacak atacağı beklemeyi. Sermayenin kursun atacağını, baskı uygulayacağını bekledi. Bunda da kesinlikle yanılmadı. Seçim kampanyasını, ayağında komandoların kursunlarıyla ve koltuk değnekleriyle sürdüren üyelerine dayanarak yaptı. Bundan dolayı da hiç pişman değil. Tam tersine. Behice Boran, seçim kampanyasının son radyo konuşmasına, "Bizler, Türkiye İşçi Partisi olarak, bu seçim döneminde işçi sınıfımız ve emekçi halkımız karşı sorumluluk ve görevimizi yerine getirmenin rahatlığı ve mutluluğu içindeyiz" diye başladı. Bu rahatlık ve mutluluk devam ediyor. Bu rahatlık ve mutluluk, mücadeleyi sürdürenin yeni enerji kaynağı oluyor.

Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketi, düşmanlarını bile şartları oy toplamından daha az bir oy alacağını kesinlikle bilse bile seçimlere girmekte tereddüt etmezdi. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm üçgenine dayalı programı, 1977 seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi'nin yer almasını temel nedeni. Mücadeleyi, bu eksene oturttu. Bağımsızlık ve özellikle demokrasi mücadelesinin, sosyalizm mücadelesinden ayrılmayacağı ısrarla ortaya koydu. 1971 başından beri, yedi yıldır işçi ve emekçi yığınlardan sosyalizm kelimesinin bile uzak tutulması, iki aylık seçim kampanyasından beklenen sonucun elde edilmesini önledi. İşçi sınıfının bilimsel siyasal örgütünü ancak 1975 1 Mayıs'ında yeniden kurulabilmesi, disiplinli bir örgütün yaratılabilmesi için gösterilen titizlik ve çaba, sosyalist hareketin geniş işçi ve emekçi yığınlarına açılmasını gerçekleştirdi. Eğer nesnel nedenlerle daha önce yapılmayanlar, daha önce gerçekleştirilmiş olsa idi, sermayenin tüm baskılarına ve propaganda bombardımanına karşın, elde edilecek sonuç farklı olacaktı.

Elde edilecek sonuç farklı olacaktı. Ancak sonuç ortada. Eğer farklı sonuç mümkün iken nesnel durum ortada ise bundan çok daha önemli bir sonuç çıkar: Sosyalist mücadele ertelenemez. Hiç bir durum ve koşulda ertelenemez. Çünkü işçi sınıfında ve emekçi yığınlarda sosyalizm bilinci kendiliğinden doğ-

maz. Sosyalizm bilincini yaratmak, işçi sınıfının siyasal örgütünün görevi. Türkiye İşçi Partisi bunu yapıyor ve yapmaya devam edecek. Türkiye'de milyonlarca işçi ve emekçi, MHP'ye, MSP'ye, AP'ye ve CHP'ye oy veriyor. Türkiye'de milyonlarca seçmen oy vermiyor. Oy vermeyenlerin çok azı, pratik zorluklardan dolayı oy vermiyor. Oy vermeyenlerin çok büyük bir çoğunluğu mevcut partilere güvenmediği için oy vermiyor. Güvenmedikleri arasında işçi sınıfının bilimsel siyasal örgütü de var. Gayet açık. Eğer bütün bunlar varsa, yapılacak işler de var: Sosyalist mücadele ertelenemez.

CHP, bu seçimlerden yine en fazla oy alan parti olarak çıktı. Milyonlarca işçi ve emekçi, Halk Partisi'ne oy verdi. Milyonlarca işçi ve emekçi, Halk Partisi'ne, faşizmi durdurması için oy verdi. Oylarıyla bu özetleri dile getirdi. Türkiye İşçi Partisi, faşizmi durdurulabilmesi için işçi sınıfının siyasal örgütünü temsilcilerinin parlamentoya girmesi gerektiğini savundu. Bu tezi ısrarla savundu. Bu tez etrafında sadece üyelerini, pratik zorluklardan nedeni ile üye olmayan fakat üyeler kadar partisine bağlı olanları, pek az sayıda da işçi sınıfının siyasal hareketinin varlığını demokratik mücadelenin vazgeçilmez ögesi olarak görenleri toplayabildi. 1971 yılında başlayan MC ile süren baskı ve terörün yarattığı yılmışlık, bu yılmışlık içinde sosyalizmin unutturulmak istemesi, alınan sonuçta temel nedenler oldu. Türkiye İşçi Partisi'nin tutarlı ve başarılı seçim mücadelesi, mitinglerine ve özellikle kahve toplantılarına duyulan ilgi bu yılmışlığı sarsma etkisini gösterdi ama oyma yetmedi. Yine de kalıcı tohumlar atıldı. Sarsılan yılmışlık, seçim kampanyasının son günlerinin gelişmeleri ile tekrar pekişti.

Halk Partisi'nin beklediği oy patlaması gerçekleşmedi. İstanbul, Ankara, İzmir bir yana, geriye kalan altmışdört ilde toplam olarak Adalet Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi'nden fazla oy aldı. Bilimsel sosyalistler için sürpriz olmayan bir sonuç. Bilimsel sosyalistlerin Halk Partisi'ne yönelttikleri eleştirilerin haklılığını gösteren bir sonuç. Çünkü işçi ve emekçilerin temel sorunları tutarlı ve geçerli çözümler ortaya koymadan oy arttırmanın mümkün olmayacağı açık. Açık olan bir başka nokta daha var: Halk Partisi'nin ilkesiz olarak, eleştirmeden desteklemek en başta Halk Partisi'ne zarar verir. Halk Partisi, bu tür desteklere güvenip kendisini bu denli rahat hissetmeseydi ne erken seçim konusunda, ne vetolar konusunda ne de kontenjanlar ve Doğru'daki adaylar konusunda bu kadar cüretkar olabilirdi. Yaptıkları kendisine yarardı.

Türkiye İşçi Partisi'nin Halk Partisi'ne karşı izlediği politika çok açık. Taksim Mitingi'nde söylendi: Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketi, kendi önünü açacak kendisinden başka bir güce güvenmiyor. Dinçer Doğu, Taksim'de ve sonra radyoda dile getirdi: "İşçi sınıfı hareketi vekaletle yürümez." Bu bir ilkesidir, Halk Partisi'nin vaat ettiklerinden yapabilecekleri var, yapamayacakları var. Çoğunlukla gelse bile yapabilecekleri var, yapamayacakları var. Çoğunlukla gelmiş olsa bile vaat ettiklerinin bir bölümünü yapamayacakları. Vaadlerinin bir bölümünü yerine getirmeyerek başarısız olacaktı. Ancak Türkiye İşçi Partisi, gelişme ve güçlenme perspektifini Halk Partisi'nin başarısızlığı üzerine kurmuyor. Tam tersine. Halk Partisi'nin kendi çizgisinde ve vaat ettiklerinin mümkün olduğu kadar çoğunu yerine getirecek başarılı olmasını talep ediyor. Gerekli çoğunluğu sağlamaması bu durumu hiç bir şekilde değiştirmiyor. Şu anda milyonlarca işçinin ve emekçinin oyunu almış olan, en çok oy alan parti durumunda güçlendirerek korumuş olan CHP'nin, hükümet olup vaadlerini yerine getirmeye başlaması gerekiyor. CHP için hükümet olup vaadleri yerine getirmeye başlamaktan dönmek mümkün değil. MC yayın organlarının "hükümet olsunlar, yıpratıcı işleri yapsınlar, zamanı gelince düğürürüz" demelerinden korkmamak gerek. Her işin, işçi ve emekçi yığınları açısından yıpratıcı olmayan yolları var.

Taksim Mitingi'nde Behice Boran, özetle şunları da söyledi: "Sosyalizm işçi mücadele dağlardan akan nehirlerle benzer. Nehirler için hedef, denize ulaşmak. Nehirlerin önlerine engeller çıkar. Kıvrılırlar. Engeller çıkar. Bakarsınız, deniz istikametinde değil de tam tersine akmaya başlar. Bir süre. Ama nehirler eninde sonunda denize ulaşır. Türkiye işçi sınıfı hareketi de enindesonda sosyalizme ulaşacak." Bundan kimsenin kuşkusu yok. Olmamalı. Şimdi oylarla simgelenen bir başarısızlık var. Bu başarısızlık görevleri daha da netleştirdi. Hedefi daha belirginleştirdi. Yarının bugünden kurulacağını daha çarpıcı bir biçimde ortaya koydu. Sosyalist mücadelenin bir an için bile ertelenemeyeceğini bir kez daha gösterdi. Görmeyenlere söylenecek söz yok. Zaten görmeyenlerle görülecek bir hesap da yok.

CHP ALDIĞI OYLARA

Yüksek Seçim Kurulunun geçtiğimiz haftanın ortalarında açıkladığı gayri resmi sonuçlara göre CHP: 213, AP: 189, MSP: 24, MHP:16, CDP: 3, DP: 1 milletvekili çıkardı; millet meclisinin geri kalan dört sandalyesini de bağımsızlar paylaştı...

Bu sonuçlar kemikleşinceye kadar rakamlar oynadı. Rakamlar oynadıkça da, önceki haftalara kadar korku yığı cereyanına uğratan kitleler bu kez de bir çeşit sevinç-küskünlük şoku yaşadı.

Nitekim yaygın bir gerekçeyle CHP'ye oyunu niçin attığını anlatmağa çalışan bir demokratın seçim sonuçları üzerine yaptığı şu değerlendirmeye, grafiğin hafta sonundaki küskünlük ucunu ele verdi:

"Gene MSP ile kurulacak da, yine erken seçim yapıldı?.."

Seçim sonuçları, ilk bakıldığında, 1973 seçimleriyle oluşan hassas dengeyi bazı değişikliklerle tekrar kuruyordu ama acaba herşey "eski hanım eski tas" mıydı?..

Elbette değildi ve öyle de olmamalıydı.

GRAFİK

Ama CHP genel merkezinin bulunduğu Farabi Sakaktan beslenen zımsız çoşku dopingi haftanın sonunda bir çeşit kırgınlık hatta küskünlüğe dönüşen bir grafik yarattı.

CHP genel merkezinin elde ettiği bilgilere göre haftanın başında 222 olan sandalye sayısı 24 saat sonra 213'e oturdu. Haftanın başlarında bağımsızlarla oluşturulan hükümetin giderek zorlaştığı görüldü ve daha sonra da transfer ortamı kuruldu.

Haftanın başlarında gayri resmi "başbakan" sıfatıyla iç ve dış sorunlara ilişkin düşüncelerini açıklayan CHP Genel Başkanı, haftanın ortalarından itibaren başbakanı olacağı hükümetin itibarlık-sel yapısını araştırmaya koyuldu.

AP Genel Başkanı Demirel, ideali olan AP-MHP ortaklığının sayısal çaresizliğini bir yana iterek "Milliyetçiler'i toparlama kampanyasına girişti. Soğukkanlılıkla bakıldığında CHP yönünden kararlılık ve sorumluluk gelmesi beklenirken CHP gene belki de sonuç vermeyecek bazı kırgınlıktan kaynaklanan politikalara sürüklendi.

SONUÇ VE SEÇENEK

Ne olmuştu?

AP geçen seçime oranla meclisteki sandalye sayısını 40, MHP 13 arttırırken, CHP de 28 arttırmıştı. MSP yarıyarıya fire vermiş, CDP önemli ölçüde kayıplara uğramış, DP de adeta erimişti.

CHP'nin iktidara gelebilmesi için 13 sandalyeye ihtiyacı vardı.

Gerek erken seçime rıza gösterilerek, gerekse bunun çevresindeki yanlış politikalarla bu sonuca ulaşılmıştı. Ama ne olursa olsun 213 sayısı hiç te yabana atılacak bir avantaj, sırt dönülecek bir dayanak değildi.

Durum bir yönüyle açıkça şunu gösteriyordu: Büyük ortağı CHP olacak bir koalisyon... AP olamazdı; diğer ortak, MHP hiç çıkmazdı. Geriye MSP kalıyordu. İhtiyaç gösteren eksiklik iki katıyla MSP'de vardı.

Ancak CHP kurmayları bir başka girişime geçtiler: Transfer kampanyası: CHP'nin kapıları herkese açıldı!..

TRANSFER KAMPANYASI

213 rkkamının soğuk yüzüyle tanıştıktan sonra CHP kurmayları elde kağıt kalem, başta MSP listeleri olmak üzere AP listelerini taramağa başladılar.

Acaba CHP saflarına gelebilecek kimler vardı?..

MSP'de kendi deyimleriyle "uygar" bir isim olarak Korkut Özal saptandı. Acaba Özal'ın parti içinden sökebileceği isimler olabilir miydi?

Transferlerde para rol oynayacaksa para verilecekti. Bakanlık isteniyorsa elbette bir çözümü bulunacaktı!..

Bu arada özellikle başkentte hedefi bir hayli tartışmalı olan bir para toplama ameliyesi de başlatıldı.

Partinin paraya ihtiyacı vardı!.. Herşey yalama yapıyordu adeta. Nitekim haftanın sonuna doğru MHP orgau "Herşün" manşeti atmakta gecikmedi:

"Büyük iş adamları kesesini ağzını açtı. CHP'ye transfer için 40 milyon veriyorlar..."

Büyük sermayenin kemiğiyle beslenen MHP kendi kan dolaşımına bakmadan tencere altı karıştırıyordu...

Davul-zurna eşek bir transfer girişimi CHP eliyle ancak böyle başlatılabilir, sürdürülebilirli...

7 arkadaşla birlikte CHP ile koalisyonundan yana olduğu ilan edilen MSP'li Korkut Özal'ın sözü geçen haberdan bir gün sonra yaptığı açıklama ise ilginçti: Özal şöyle diyordu:

"Maksatlı yayınlar hükümet kurmayı güçleştirir..."

SERMAYE BASINI

Öte yandan sermaye basını çift yönlü sürdürülen bir taktiği sergiliyorlardı.

Başyazılarda "CHP buyursun hükümeti kursun" deniyor, haberler ise Türkiye'de mevcut "Milliyetçiler'in toparlanması gerektiği yönünde örgüleniyor...

AP ve yan kuruluşu niteliğindeki MHP yönünden hesaplar yeni bir MC odağına oturtulmuştu. Ancak yeni nin zaman yönünden bir belirsizliği vardı. Seçim kampanyası öncesinde MSP ile gerilen ipler onu izleyen dönemde bir hayli hasar görmüştü. Dahası, MSP'nin MC şemsiyesi altında sandalye yönünden kaba deyimle yüzde elli'lik bir kazık yediği de ortay çıkmıştı. MSP cehetindeki "milliyetçiler'in, Demirel'in deyimiy-

le "Milliyetçi Partiler Topuluğu'na katılımı güçleştirilen faktörler de bunlardı!..

AP'YE GÖRE...

AP çevrelerine göre yeni bir MC'nin zamanlaması üç gelişme çizgisi açısından şöyle yapıyordu.

CHP, bağımsızlar desteğinde MSP'nin çekimser kalacağı bir güven oylamasında azınlık hükümeti kurarsa ne olur?

Bu olasılık bir ekonomik, diğeri politik yönden geliştirilecek saldırılara kısaca bir zamanda çöküntüye uğratabilirdi.

CHP hükümetinin karşılaşıcağı darboğazlar, dış ve işbirlikçi tekellerin de katkısıyla ağırlaşır, beri yandan MSP'nin muhalefeti beri yana çekilebilirdi.

Temel ihtiyaç maddelerinin pahalılaşması ve piyasadan çekilmesiyle başlatılacak ekonomik saldırı, CHP'ye Kıbrıs'ta pratik tazvi verdirilmesiyle sonuçlanacak bir politik saldırıya ilmeklenebilirdi.

Demirel'in o zaman söyleyeceği de bugünden belliydi:

Sosyalizme heveslenen CHP ülkeyi ne hale getirmişti!..

AP ve elbette büyük sermaye tarafından kitlelere yönetilecek politik-ideolojik bombardımanın özünü oluşturan düşünce buydu.

Diğeri bir olasılık, CHP'nin transferlerle ya da MSP ile 226'yı bulun ya da aşip iktidar olması...

AP yönünden geliştirilecek saldırı politikaları baki kalmak koşuluyla hiç arzulanmayan olasılık budur.

Hele hele, Süleyman Demirel'in soluğu yüce dövan önünde alabileceğinin olasılıklarını taşıyan bu formül AP yönünden en tehlikeli gelişme olarak ortadadır. Bu olayın hemen yanı başında MSP'nin oy olarak verdiklerini toparlamaya başlaması tehlikesi de mevcuttur.

AP yönünden gözlenen üçüncü bir gelişme çizgisi ise başpatronu kendisini olacağı yeni bir MC girişimidir...

Dört yılda Türkiye'yi biraz daha cınayete bulamak, sermaye tahakkümünü olanca ağırlığıyla kökleştirmek, MSP'yi DP örneği eritmek ve bu arada yeni sırası geldikçe CHP listelerinde mevcut büyük sermaye avukatlarını, toprak ağalarını sökmek... Bu reçetenin hayata kavuşması da ancak iktidar ile mümkündür ve AP elbette bunu iyi bilmekteydi...

Emperyalizmin ve büyük sermayenin kesin desteğinden yararlanan, devlet olanaklarının sonuna kadar kullanan ve iktidar olarak seçime gitmenin tüm avantajlarını değerlendiren cepheçilerin yeni yanılma, şaşırma ve şartlandırma saldırıları böylece bir tabloda sırtmaktadı.

CHP'Yİ BEKLEYEN

Ancak CHP'de 213 milletvekiliği ile anlamını bulan bir birlik ve o birikimin doğal özlem ve talepleri vardır.

CHP'yi bekleyen sorumluluk, tek tek oyların hakkını vermek iktidara sahip olmaktır.

Ancak CİP Genel Başkanı geçtiğimiz hafta 213'ten memnuniyetsizliğini, "hu sayıyla söz verdiklerimizi yapamazsak kusura bakmayın" kahlinden bir açıklama yaparak duyurmuştu.

Ecce'it'e kulak vermeden şu hususları bilmek daha yararlıdır:

BUSEVİNÇ BOŞA ÇIKARILMAMALI

SAHİP ÇIKMALIDIR!

Misli görülmemiş bir yılgi ve korku cereyanı altına "Ya CHP, ya faşizm" almaşığımda köşeye kısıtılmağa çalışılan kitlelere sosyal demokrat politika şimdiki tek sığınak olarak kabul ettirilmiştir. Kitlelerin hayatlarıyla bilinçleri arasında yaratılmağa çalışılan boşluğun en son sınıra sosyal demokrat politikalar oturtulmağa ve örülmeğe çalışılmış ve bunda da belli oranda başarıya ulaşılmıştır.

Burjuvazinin bu görünümde sağlamağa çalıştığı sonuç şudur:

CHP ile birlikte umut çöküntüsünü yaratmak, küskün kitlelere faşizmi kurtuluş olarak kabul ettirmek.

AP ile birlikte iç ve dış tekellerin desteğini gören MHP'nin kitlelerin önüne çıkıp "Kahrolsun tekelci kapitalizm" demesi "İşçiyi fabrikaya ortak" etmesi gücüne inanılan müptezel yalanlardır. Tekelci kapitalizmin faşizmin babası olduğu, faşizmin değil işçiyi fabrikaya ortak etmek, tahakküm ve zalimliğini en başta ve acımasız biçimde işçi sınıfı üzerinde duyurduğu gerçeğinin kitlelere malolana kadarki ara boşluğundan yarar ulumaktadır.

BOYOK SERMAYE ŞARTELİ

Ecevit'in, "Bu aritmetikle o insanca hakça düzeni kuramayacağım galiba" anlamında konuşurken, kendisinin beklenen, emperyalizmin ve büyük burjuvazinin, seçim sonuçlarının yol açtığı hassas dengeyi işçi sınıfına ve emekçi yığınlar karşı kullanılmaları önleyecek sorumlu davranışı gözden uzak tutması mümkün değildir.

Ancak CHP'nin büyük sermaye cazibesine fazlesıyla uğratıldığı, denge ve kontrolun biteviye tahrip edilmeye çalışıldığı da gözlenmektedir.

CHP'nin adeta sistemli bir yanlışlık ve şaşırılma alanı haline getirilmeye çalışıldığı olanca hatlarıyla gözlenmektedir.

İş çevrelerinin CHP ile AP arasında sürdürdüğü ikili rol sarsıntısı "has" parti AP'den çok CHP üzerinde durmaktadır. Nitekim, seçim sonuçları üzerine iş çevrelerinin "heyecanlan" il-genç boyutlar arz etti:

"İŞ ADAMLARI" NE DİYOR?

Ecevit'i kutlayan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Hallit Narin "yeni kurulacak hükümeti ve onun mensuplarını desteklemek berke-

sin görevidir" derken İktisadi Kalkınma Vakfı Başkanı Ertuğrul Soysal hissiyatını şöyle dile getirdi:

"...CHP'ye umut bağlayanlar için bu parti denenmeden ülkeye huzur ve sukunet gelmeyeceğine inanırlardım. Bu bakından sonucu yadırgamıyorum. Sonuç CHP için zaferdir. Bu zaferden parti ve seçmenleri şımarmamalıdır. Çünkü çok ciddi sorunlar kendilerini beklemektedir..."

Soysal bu arada sözlerine şunları da ekliyordu:

"...Ancak bunların yanında 1977'nin Kasım ve Aralıkta Türkiye'nin ekonomik durumunu şimdiden fevkalade endişeye görenlerdenim. Bu ekonomik sıkıntılar Türk politik hayatına da etkiler yapabilir..."

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Nurullah Gezgin de "halkın bilinçli ve kullanıldığını" belirterek sonucu "özgürlükçü sisteme bağlılığın başarılı bir sınavı" olarak değerlendirmiyordu!...

SER VE SİR

İçlerinde belki de en ilginç şeyler söyleyen Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Mümtaz Zeytinoğlu idi. O da şöyle konuşuyordu:

"...Kuşkusuz önce kendilerinin hergün bir evvelkinden kötüye giden iktisadi durumun, beş ay içinde muhalefete sağlayacağı o birikimi hesabına al-dırmayarak iktidarın kabul ettiği en erken tarihte seçime girdikleri ve onu da kazandıkları için kutlamak gerekir..."

Zeytinoğlu sözlerine daha da ilginç eklemeler yapıyordu. Şöyle diyordu: "Orta sol bir iktidar toplumu daha adil ve daha rahat bir gelecek için bugün fedakarlığa katılmaya iknada, kalkınmanın seçeneğisiz tek yolu sanayileşmeyi daha disiplinle uygulamada, borç alınacak dış kaynaklara daha güvenilir görünmede, yapısından ve felsefesinden gelen üstünlüğü bunlara sadık kalarak kullanılmalıdır..."

CHP terminolojisinde "namuslu iş adamı" sayfasında adı geçen "iş adamları"nın seçim sonuçlarının belli olmasıyla birlikte söyledikleri özete böyledi.

Hemen hemen hepsi bu sözleri, nin tek başına iktidar olduğu veya ocağı kendilerine duyurulduğunda söylediler. Ve hemen hemen hepsi de, geçmişte koalisyon hükümetleri döneminden duydukları rahatsızlıkların dile getirmişlerdi. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Celal Umur, MSP'nin bir daha

koalisyonla girme olasılığı olmadığını üstüne basarak "MSP'nin iktidar ortağı olmayacağından sevinç duyuyorum" di-yordu.

Bu arada eskişehir Sanayi Odası Başkanı Zeytinoğlu'nun her halde ağzından kaçtığı bir husus da vardır: O da şudur: CHP'nin hergün bir evvelkinden kötüye giden iktisadi durumun, beş ay içinde kendisine sağlayacağı o birikimi hesabına al-dırmayarak iktidarın kabul ettiği erken seçime girmesi..."

Zeytinoğlu bu sözleri söylerken kendisine CHP'nin tek başına iktidar olacak çoğunluğu sağladığı bildirilmisti. 6 Haziran günü, yani CHP'nin "222" lerin üstüne yükseliyoruz" dediği gün Eskişehir Sanayi Odası Başkanı böyle konuşuyordu...

Şimdi herhalde düşünmek gerekir: Büyük sermaye koalisyonundan bu kadar ürküyordu da, bu olasılığı iyice ortadan kaldıracak zamanında bir seçim için istemedi de erken seçime sürükleli CHP'yi, AP'yi...

Haziran'la Ekim arasındaki beş ayın

her gün bir evvelkinden kötü gideceği id-raf olunmaktadır. Bir yanıyla da, bu çöküntünün yükünden cinayet şebekesi MC kurtarılmıştır...

Elbette gelişmelerin bu safasından bu oğular şaşırıcı değildir.

SORUMLULUKLAR...

Büyük sermayenin CHP üzerindeki oyunlarıyla, CHP'yi destekleyen seçmenlerin artarak, demokratik özlemlerini ifadelendirmesi gelişkilidir. Bu gelişki de, kitlelerden yana çözümlenmelidir. Ölçü, ölçek ve sınırlar üzerinde mız-mızlanmadan CHP'yi bekleyen ödevler, sorumluluklar vardır. CHP 213'ün önem ve anlamını saygıyla kavramak zorunda-dır. Emekçi kitlelerin sağladığı bu destek boşuntuya, mızıkçılığa getirilemez.

Hükümetin CHP tarafından kurulması zorunluluktur. Emperyalizmin ve büyük burjuvazinin, seçim sonuçlarının yol açtığı dengeyi işçi sınıfına ve emekçi kitlelere karşı kullanma eğilim, iştah ve salyası kurutulmalıdır.

DÖRT PARTİLİ DEMOKRASİ HAYALİ

Türkiye'nin en yüksek tirajlı gazetesinde seçimlerden iki gün sonra bir haber-yorum yer aldı. Buna göre Türkiye, Haziran seçimleri ile birlikte "2 partili değil 4 partili demokrasi" dönemine girmiş oluyor. Dört parti, CHP, AP, MSP ve MHP'den meydana geliyor. Bu sonuçtan sermaye sınıfının pek hoşnut olduğu anlaşılıyor. Hoşnut olduklarını da saklamıyorlar. Çeşitli seçim, seçim sonuçlarına ilk tepki olarak, NATO ve Ortak Pazar çevreleri seçim sonuçlarından memnun olduklarını bildirdiler.

Seçim sonuçlarına bakıp da emperyalizme işbirlikçisi büyük sermayenin bu sonuçlardan memnun olmasına şaşmak mümkün değil. İşçi sınıfının siyasal örgütünü güçsüz gösteren bir seçim sonucu, emperyalizmin ve işbirlikçisi yerli sermayeyi her halde memnun eder. Ancak memnuniyetin tek nedeni burada değil. Emperyalizmin ve yerli büyük sermayenin has partisinin bu seçimler dengelenerek çıkmış olması da ayrı bir sevinç kaynağı. Fakat asıl önemlisi işçi sınıfı temsilcisi ile dört yıl sermayenin propaganda organlarında baş köşeye oturan MHP'nin seçimlerden on altı milletvekili ile çıkması. Artık ilerici-ler için "üç milletvekili ile neden hükümete yer alıyordun" tezini kullanmak mümkün olmayacak. Uluslararası ve yerli sermaye için bu durumun büyük bir rahatlık olduğu açık.

Burası için bir yanı. Bir de başka yanı var. Çok daha önemli. MHP, Adalet Partisi'ne, örneğin Türkiye İşçi Partisi'nin Cumhuriyet Halk Partisi'ne olduğundan çok daha yakın. MHP ile Adalet Partisi, hem ideolojik hem de örgütsel düzeyde iç içe. Türkiye İşçi Partisi ise hem ideolojik hem de örgütsel planda kesinlikle CHP'nin dışında. Bütün bunlara karşın seçim kampanyası sırasında sermayenin sözcülerinden bir gün bile MSP'nin "milletiçi cephenin oylarını böldüğü" tezi işitilmedi. Seçim sonuçlarına göre ise MHP, aldığı oya göre en az milletvekili çıkararak partilerin başında geliyor. Şimdi de ne Adalet Partisi'nden ne de sermayenin sözcülerinden MHP'nin, Adalet Partisi'nin milletvekili sayısını azalttığı tezi duyulmuyor.

Nedeni gayet açık. Adalet Partisi ne kadar faşistleşirse faşistleşsin, geçmiş birikimi ile bir takım oyları sermayeye kanalizasyon edemez. Faşistleştiğiçe bir bölüm oyları kazanırken mevcut oylarının bir bölümünü kaybeder. Türkiye'nin sınıf çelişkilerinin sermayeyi getirdiği açmazlardan birisi de bu. Sermaye partilerinin bölünmesinin altında yatan da bu. Selamet Partisi'ne yönetilen oyların bölünmesinin kaynağında da büyük sermayenin MSP'den tedirginliği yatıyor. Tedirginliğin kaynağında ise MSP'nin "ilerici" olması rol oynamıyor. MSP'nin büyük sermayenin isteklerini yerine getirirken parti olarak kendisini fazla düşünmesi, çeşitli sermaye gruplarıyla yaptığı anlaşmalarda sermaye gruplarının şimdiye kadar alıştıkları iş görme usulünü fazla zorlamaya yatıyor.

Bu yüzden MSP'den duyulan ve kaynağı belli tedirginliğe karşın, iç ve dış büyük sermaye sonuçlarından memnun. Ancak çok fazla memnun olmasın. Bu durumun devam edeceği varsayımı ile hareket etmenin ne kadar yanlışlığı olacağını yakında göreceğiz. Çünkü işçi sınıfı hareketi, Türkiye İşçi Partisi Merkez Yürütme Kurulu'nun bildirisindeki ifade ile "kitlelerin mücadelesini Parlamento içinde verilecek sosyalist mücadele ile birleştirmenin eksikliğini" demokratik toplumsal muhalefeti hızla güçlendirecek gidecek. Dört partili demokrasi hayalinin yıkıldığı, çok geçmeden görülecek.

PATRONLARIN "MESS"

TÜRKİYE'NİN EN KAPSAMLI GREVLERİNDEN BİRİ MADE-Nİ EŞYA SANAYİİ İŞKOLUNDA SÜRÜYOR. YAKLAŞIK OLARAK 40 BİN CİVARINDA GREVCI İŞÇİ SÖZ KONUSU. GREV, MESS İLE MADEN-İŞ ARASINDAKİ UYUŞMAZLIK-TAN KAYNAKLANIYOR. MESS, BİR ÇOK KİŞİ TARAFINDAN BUGÜN DE YETERİNCE TANINMIYOR. BU YAZI, MESS'İ GERÇEK BOYUTLARI İLE TANITMAYI, İŞÇİLERE KARŞI SÜRDÜRDÜĞÜ UZLAŞMAZ TUTUMUN ARINDA HANGİ ÇIKARLARIN YATTIĞINI SERGİLEMİYİ AMAÇLIYOR.

5 Haziran seçimlerinden bir kaç gün önce madeni eşya sanayi işkolunda grevler başladı. DISK üyesi Maden-İş'e üye işçilerin başlattıkları grevler, bir kaç açıdan önemli. Birincisi, sayısal olarak ülkede uygulanan grevlerin en büyüğü. 31 işyerinde 40 bine yakın işçi grevde. İkincisi, grevi işçilerle dayanışma, uluslararası boyutlara ulaştı. Üçüncüsü, MESS'in sermayenin çıkarı doğrultusunda yetertmeye çalıştığı yeni bir sözleşme türünü dayatmak istemesi ve bu dayatmanın kırılması için mücadele verilmesi gerektiğinden, bu anlamda politik niteliği ağır basan bir grev oluştu.

İşçilere gösterilen hedefler ise bir bakıma yanıltıcı. Yanlışlık sloganlarda başlıca: "MESS'i ezeceğiz". Eğer "ezmek" grev silahını kullanarak işçi isteklerini dayatıp kabul ettirmekse, başarı ile biten her grev sonunda işverenler ezilmiyor demektir. Gerçek bu olmadığına göre MESS'i ezeceğiz denilerek işçilere abartılmış bir hedef gösterilmiş olmaktadır.

Yanlış beklentiler gösterilse de, işçilerin mücadelesi mutlaka başarıya ulaşacaktır. Başarının boyutlarını grev sonunda değerlendirmek gerekecek. Bugünden yapılması gereken ise olayı deşeleme ve gerçeklerin gün ışığına çıkmasına yardımcı olmaktır.

MESS'İ TANIMAK GEREK

"Ülkemizde işverenler, kendi örgütleri içinde yeterli kadar bütünleşmemişler. İşçiler sendikaları içinde giderek hareketlenirken işveren kanadı dağılmak bir görünümdedir."

Yukarıdaki cümleler MESS (Madeni Eşya Sanayi İşverenler Sendikası) çalışma raporundan alınmıştır. Aralarında Makine Kimya Endüstrisi Kurumu ve Sümerbank gibi Kamu İktisadi Kuruluşlarının da bulunduğu 400'e yakın madeni eşya işverenin üye olduğu MESS, işverenlerin kendi örgütleri içinde "yeteri kadar bütünleşmemiş" olmasından neyi kastediyor, pek açık değil. Çünkü, ülkemizde sermayenin örgütlülüğü uluslararası boyutlara ulaşmıştır. Ticaret ve sanayi odalarından, baylık teşkilatlarına; işveren sendikalarından, TUSİAD (Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği)'a kadar Uluslararası Para Fonundan, çeşitli ülkelerin ticaret ve sanayi odalarına ortaklığa kadar.

Bu örgütlülüğün bir de niteliği var. Bu nitelik, MESS çalışma raporuna eklenen bir tablodan iyice ortaya çıkıyor. Bu tabloda MESS'in doğrudan Milletlerarası işçi-işveren münasebetleri teşkilatı ve halkla ilişkiler enstitüsü ile; Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile milletlerarası çalışma teşkilatına ve Avrupa topluluğu sanayiciler birliğine; ayrıca milletlerarası işverenler teşkilatına ve bu yolla demir ve çelik sanayi komisyonu ile ihtisas komisyonlarına üye olup, bunlarla ilişkiler içinde bulunduğu belirtiliyor. Tablonun bu yan, uluslararası sermaye örgütleriyle kurulan ilişkileri yansıtır.

Bir diğer yan daha var. Bu ikinci yan, çalışma hayatımızın denetlenmesiyle ilişkilidir. MESS doğrudan uzlaşma kurullarını, özel hakemleri, uyuşmazlıkları çözümler ve ilk hakem kurullarını denetliyor.

EKONOMİK MÜCADELEDE DÜŞMANI İYİ TANIMAK GEREKİR

Doğrudan denetlediği bir komisyon da "işyerlerinde işin durdurulmasına karar vermeye yetkili komisyon"lar. Böyle bir komisyonun varlığını MESS çalışma raporundan öğrenmekteyiz. İşyerinde işin durdurulmasının Türkçesi, lokavttır.

MESS, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu manifestosu ile Çalışma Meclisi, S.S.K. Genel Kurulu ve Yönetim Kurulu, İş ve İşçi Bulma Kurumu Danışma Kurulu ve mahalli danışma komisyonu- Milli Üretim Merkezi-Devlet Planlama Teşkilatı İhtisas Komisyonu- Aşgari Ücret Tesbit Komisyonu-Yüksek Hakem Kurulu- TRT Genel Danışma Kurulu-Yüksek Uzlaşma Kurulu-S.S.K.Pirim İtiraz Komisyonları-Çalışma mevzuatına göre kurulacak tüm kurullar-S.S.K. Yüksek Sağlık Kurulu-İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Özel Fon Projesi İşbirliği ve Danışma Komitesi-Sosyal Güvenlik Bakanlığı Danışma Kurulu- İşçi ücretlerinden ceza olarak kesilen paraları kullanmaya yetkili kurulları denetliyor.

Uluslararası ilişkileri ve çalışma hayatını denetlemesi konularını somuta indirgeyerek görürüz ki, işverenler örgütlülük düzeyi açısından işçilerin örgütlülük düzeyiyle kıyaslanmayacak ölçüde "hafif" durumdadır. O zaman MESS'in yukarıda aktardığımız altından söylenmek istenilen başka. Burada söylenmek istenilenlerden birini aşağıda dile getireceğiz.

MESS'İN ÖZLEMİ

MESS, çalışma raporunda 1975-1976 yıllarından "ekonomik ve toplumsal hayatımızın karışık ve çalkantılı" dönemi olarak söz ediyor. Özlem, bu yıllardan önceki dönemde yatıyor. Yani 12 Mart dönemi. Bu dönemde sıkıyönetimler grevleri yasaklamıştı. Bu dönemde işçilerin ücretleri düşmüştü. MESS 1973 yılında 9 ve 1974 yılında ise 1 lokavt uygulamıştı.

MC'nin 12 Mart döneminin sürdürülmesi için oluşturulmasına alkış tutan MESS, özlemlerini çalışma raporunda her başlıkta dile getiriyor. Örneğin, madeni eşya sanayi işkolunda 50 işyerinin kapanmasını, "toplu sözleşmelerle getirilen, hiç bir ekonomik ölçüye dayanmayan, somumsuz teklifler, işyerinin grev, ya da kapanma sorunu ile baş başa bırakmıştır" şeklinde yorumlanmaktadır. Oysa, MESS'in yukarıda belirttiğimiz "söylemek istediklerinin" birisi de, işyerlerinin kapanmasını bizlandırmak. Hizlanmayı sağlamak için de MESS içindeki örgütlülüğü genişletmek.

MESS'in Maden-İş karşısında dayattığı konuların başında yer alan "Grup sözleşmesi" bu amacı gerçekleştirmek için kullanılıyor. İşçileri yetkisine sahip bir sendikadan yoksulluğa hayıflanılan MESS, "tek sözleşmeyi yararlı görmekte ve hatta bu konuda girişimlerde bulunmaktadırlar" diye çalışmada raporunda söz etmekte. Girişim başlamıştır ve sürdürülmektedir. MESS koşulların makro ölçüde düzenlenmesini yarıyor. Bu düzenleme ile işkolundaki küçük işletmeler tasfiye olacaktır. Tasfiye olabilmeleri "ilk koşulu" da tüm işletmelerin MESS üyesi olmasıdır.

Bu özlem, büyük sermayenin özlemdir. Tekelleşme sürecini, kendilğinden oluşuma bırakmadan hızlandırmak. Gözrinen o ki, bugün grevde bulunan 31 il-

RADYODA TİP ADINA KONUŞAN NURTEN ARICAN'IN İŞİNE SON VERİLDİ...

1 Haziran 1977 günü radyolarda bir kadın sesi yükseliyordu. Şöyle başlıyordu: "Ben, Türkiye İşçi Partisi kurucularından ve İstanbul Milletvekili adayım Nurten Arıcan. 26 yıllık işçiyim. 5 çocuk anasıyım. 12 yaşında çalışmaya başladım. İlk işim tütün işçiliği idi. Tütün işçiliğinden tekstil işçiliğine, tekstil işçiliğinden Almanya işçiliğine, yaban ellerle savruldu. 9 yıldan beri ise kimya işçisiyim. Pahalılık ve geçim sıkıntısı altında ezilen milyonlarca işçi-emekçi kadından biriyim. Bütün arkadaşlarım gibi gece gündüz, Cumartesi Pazar demeden çalışmaya rağmen, geçim sıkıntısından kurtulamıyorum."

Bu konuşmadan sonra Nurten Arıcan'ın geçim sıkıntısı daha da artacak. Bu konuşmanın yapıldığı gün İstanbul'un tüm patronları bir karar aldılar. Daha Demirel'in meşhur şikâst mektubu sahibine gönderildikten bir karar aldılar. İstanbul'un tüm patronları, CHP'nin Taksim mitingine katılacaklarını sayısını artırmak için fabrikalarını kapatma kararı aldılar. Tüm patronlar bu kararın arkasına İbrahim Ethem İlaç fabrikasının patronu bir karar daha aldı. Fabrikada dokuz yıldan beri çalışan, Türkiye İşçi Partisi'nin kurucularından, İstanbul Milletvekili adayı ve 1 Haziran 1977 tarihinde Türkiye İşçi Partisi adına radyodan konuşma yapan Nurten Arıcan'ın işine son verme kararı aldı.

Patronlar şaşmıyor. İşçiler de şaşmayacak.

İNİ İYİ TANIYALIM..

yerinden bu sürecin içine girmiş ve kapanma durumunda işyeri ya da işyerleri mutlak var.

GREV'DEN SONRAKİ İLK DEMEÇ

DISK üyesi Maden-İş Sendikası ile MESS arasında uzun süredir anlaşmaya varılmayan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri kopmuş ve 5 Haziran seçimlerinden bir hafta kadar önce 31 işyerinde grev başlamıştı.

Grevden sonra MESS adına açıklama yapan MESS genel sekreteri İlhan Lök'ün söylemek istediği grevin politik olduğudur. İlhan Lök "anlaşmazlık noktaları grev yol açacak nitelikte değildir" diyor..

Ücret ve sosyal haklarda bir takım pürüzlerin olduğu bir gerçek. Bu pürüzlerin giderilmesinde MESS'in taviz vereceği de bir diğer gerçek. Ama uzlaşması güç görünen iki nokta var. Çüçlük konusunda bu iki nokta Maden-İş ve MESS açısından paylaşılmış durumda. Maden-İş açısından 16 Eylül direnişinde işten çıkarılanların işe alınması, MESS açısından ise grup sözleşmesi, iki noktayı oluşturuyor.

GREVDEKİ İŞYERLERİNİN NİTELİKLERİ

Grevden hemen sonrakisi Ankara'da birisi de Kayseri'de kurulu üç işyeri (Selmek, Mitaş ve İsan) MESS'E rağmen Maden-İş ile sözleşme yapmayı yeğledi. Bunların sayılarının artması toplamak mümkün. Birinci bölümde yer alanlar genellikle KOÇ grubuna dahil ve

Greve katılan işyerlerini iki bölümde toplamak mümkün. Birinci bölümde yer alanlar genellikle KOÇ grubuna dahil ve

KARŞILARINDAKİ CEPHEYİ İLKELİ MUCADELE İLE YENEBİLİRLER

montaja dayalı imalat yapıyor. Bu nitelikte Sümerbank - Mannesman ortaklığı da var. Montajcıların montaj parçalarının bir bölümü dışardan geliyor. Kısa dönemde, döviz durumu bu işletmeler için iç açıcı değil. Bir de mamul stoku konusu var. Önümüzdeki günlerde ise para değerinin önemli ölçüde düşürülmesiyle birlikte kapımızda bekleyen zincirleme zam furusu var. Konunun bu yam oldukça düşündürücü.

Greve katılan ikinci bölümde yer alanlar ise, genellikle ara malı üreten firmalar. Ara malı üreten firmaların pazarı, birinci bölümde yer alan kuruluşlar. Ve

de tekelleşme sürecinde tasfiye olmaya namzet firmalar.

SONUÇ

MESS'i ülkemiz ekonomik yapısı içinde iyi değerlendirmek gerekiyor. İşleviyle, yapısıyla, yaptıklarıyla ve yapacaklarıyla. Bunun için yapısının iyi bilinmesi gerekli. Tekel gruplarıyla ilişkisi, ifas ettiği belirtilen MESS üyelerinin işlevlerini yüklenerek büyüyen firmaların hangileri olduğu bir bir tesbit edilmeli.

Yani işin kökeninde yatan sermayenin kendi gelişimini sağlamada yapmak istedikleri. Yapmak istediklerinin ortaya çıkarılmasında elbet geç ka-

lınmıştır. Geç kalmada öte halâ yapılabilmektedir. Hedef olarak kişiler seçilmektedir. MESS'in uluslararası ilişkisine, işçilerin uluslararası ilişkilerini kmadığı için üstünkörü değinilmektedir. MESS'in örgütlülük düzeyini ve niteliğini belirleyen bilgiler yerine, organizasyon şeması anlatılmaktadır. İş işleyişdeki organlar, yaptıkları işlevler bilinmeyince hiç bir şey anlatılmaz.

Sermaye örgütlerinin tümünü iyi tanımak gerekiyor. MESS'in tanınmasında genel bilgilerin dışında Maden-İş'de olması gereken bilgilerden yararlanmak gerekli. Bu bilgileri doğru değerlendirmek, yayınlamak gerekli. İşçilerin ekonomik mücadelesinde bu bilgileri ihtiyaç var.

BURSA İŞÇİLERİ SARI SENDİKAYA

HAYIR. DEDİ!

İşyeri	Çalışan İşçi Sayısı	Maden-İş	Türk-Metal	Yetki
Tofaş	2.161	978	688	İş mahkemesi karar verecek.
Robert Bosch	273	130	119	"
Çoşkunöz	362	94	159	"
Renault	2.735	1.680	817	Maden-İş
Mako	858	432	253	Maden-İş

İşçi sınıfının nicelik ve nitelik olarak giderek güçlendiği Bursa'da, belli başlı işyerlerinde yapılan oylamalar sonucunda yetkili sendika bir kaç istisna dışında belli oldu. Sonuçta, tekeli sermayenin DISK'i Bursa'dan söküp atma, yerine niteliği ve suçluluğu teselli Türk-Metal'i getirme girişimleri, bütün çabalarına rağmen sonuçsuz kaldı.

İlk oylama TOFAŞ'ta yapıldı. TOFAŞ'ta çalışan 2.161 işçiden 1.666'sı 17 Mayıs günü oy kullandı. Oy kullanan 1.666 işçiden 987'i Maden-İş'e evet dedi. Türk-Metale "evet" diyenlerin sayısı ise 688.

TOFAŞ'daki irade beyanı 16 iş müfettişinin nezaretinde yapıldı. İlk oylama oluşu, TOFAŞ'taki irade beyanına daha büyük bir önem kazandırıyor. Diğer işyerlerini etkilememesi amaçıyla, sonuçların daha önce açıklanmaması karar altına alındığı halde, iktidardan destek alan Türk-Metal'iler, bir kamyonet içersine doldurdukları kiralık adamlarla gövde gösterisine çıktılar. Türk-Metal'in kiralık kadroları, davul zurna ile "TOFAŞ'ta yetkiyikendilerinin aldıklarını" ilan ediyorlardı.

Daha önce alınan karara aykırı olması bir yana, yapılan, seçim yasaklarına da aykırı idi. Önce göstermelik olarak, göstericilerden bir bölümü göz altına alındı. Ancak, göz altına alınanlar daha sonra hemen serbest bırakılıyorlardı. Bu arada, sağ basın, gerçekleri bir yana iterek, Türk-Metal'e kuvvet şırıngası yapmaya çalışıyor.

Maden-İş'in TOFAŞ'da nisbi çoğun-

luğu sağlanması, ancak "salt çoğunluk" istenmesi, durumu simdilik askıda bırakıyor. Bu iş yerinde yetkinin kime ait olduğuna iş mahkemesi karar verecek.

20 Mayıs günü iki oylama daha yapıldı. Robert Bosch ve Çoşkunöz adlı işyerlerinde yapılan oylamaların sonuçları şöyle:

Robert Bosch'da çalışan 273 işçiden 249'u oy kullandı. Bu oylamada 130'u Maden-İş için, 119'u da Türk-Metal için kullanıldı. Bu iş yerinin yetki kararını da iş mahkemesi verecek.

Çoşkunöz'de 362 kişi çalışıyor. Bunlardan 253 oyun dağılımı şöyle. 159 Türk-Metal, 94 Maden-İş. Böylece Çoşkunöz, Türk-Metal'in Maden-İş'ten fazla oy aldığı tek işyeri oluyor.

23-24 Mayıs'ta Renault'da oylama yapıldı. 2.735 kişinin çalıştığı Renault'da Maden-İş'e 1.680, Türk-Metal'e ise 817 oy çıktı. Böylece Maden-İş Renault'da yetkiyi kesin olarak alıyordu.

Son oylama Mako'da yapıldı. 858 işçinin çalıştığı Mako'da Maden-İş 432, Türk-Metal 253 oy aldı. Böylece Mako'da da Maden-İş kesin olarak kazanıyordu. Mako'da irade beyanı yapılmıyca kadar sürekli olarak diğer işyerlerinde "kendilerinin kazandıklarını" yaimaya çalışan Türk-Metal'ilerin bu oyunların da boş çıkıyor.

Oylamaların dışında başka bir ilginç gelişme daha var. Türk-Metal'in, Döktaş İşyerinde Bölge Çalışma Müdürü'ne verdikleri 226 üye fişinden 222'si sahte çıktı. Böylece İş Mahkemesi Döktaş'da yetkiyi Maden-İş'e verdi.

KURTULUŞ, SO

HAZİRAN SEÇİMLERİNİ GERİDE BIRAKTIK. ÖNÜMÜZDE 4 YILLIK BİR DÖNEM UZANIYOR. SİYASAL PARTİLER, BU DÖRT YILLIK DÖNEM İÇİN HALKIMIZA ÇEŞİTLİ SÖZLER VERDİLER. VAADLERDE BULUNDULAR. ÖNÜMÜZDEKİ 4 YILLIK DÖNEMDEKİ İKTİDARLARIN BİLEŞİMİNİ ŞU ANDAN KESTİRMEK OLANAKSIZ. ANCAK SEÇİME KATILAN BURJUVA PARTİLERİNİN SÖYLEDİKLERİ VE ÖRGÜDÜKLERİ VAR. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ, SEÇİMLERE KATILAN SOSYALİST PARTİ OLARAK. ÇEŞİTLİ VESİLELERLE GÖRÜŞLERİNİ, İLERİSİ HAKKINDAKİ ÖNGÖRÜLERİNİ ANLATTI. ÇEŞİTLİ PARTİLER HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER YAPTI. RADYO KONUŞMALARI İLE. BU GÖRÜŞLER VE DEĞERLENDİRMELER TÜRKİYE'DE GENİŞ KESİMLERE ULAŞTI. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ SÖZCÜLERİNİN BU RADYO KONUŞMALARINDAN BAZI BÖLÜMLERİ BELGE OLARAK. OKUYUCULARIMIZA SUNUYORUZ:

"... 27 yıl tek parti dönemini yaşadık. 'Tek şef, tek parti, tek millet' sloganı ile 'İmtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle' diye uyutulmaya çalıştı. Gerçekleri görüp anlayanları, anlatmaya çalışanları, hapisler, zindanlar bekledi. Ama artık bu sözkem olup, işçi ve emekçilerin sermaye iktidarına karşı öfkesi, tam bilinçli olmasa da patlama noktasına gelince o zaman yeni bir oyayama şekli bulundu. Sermaye sınıfının tek partisi bölündü, çift oldu, sonra onlar da bölündü. Bize lütfen bunlardan birini dört yılda bir seçme hakkı tanıdın. Her seçimde ümitlendik, ama her seferinde de gelen gideni arattırdı. Güya seçimler yapıyordu, iktidarlar değişiyordu, ama hangi parti kazansa kazansa sermaye sınıfının iktidarı devam ediyordu." (Nihat Sargin, 31 Mayıs 1977)

"... Seçim döneminde sermaye partilerinin, oy deposu olarak gördükleri işçi ve emekçilerin oylarına ihtiyaçları var.

"... Sonra ne olacak? Dört yıl sonra, bugün dinlediğimiz vaatleri aynı dinleyeceğiz. Bizim oylarımızı alabilmek için bol keseden vaatler savuranların, yağmada ortaklık sürerken, birbirleriyle kukacaktıklarını fakat yeni bir seçim döneminde tekrar birbirlerini suçladıklarını göreceğiz. Birbirine 'hırsız' diyen 'namussuz' diyen, 'geri zekalı' diyen, 'gayri ciddi adam' diyen politikacılar göreceğiz." (Dinçer Doğu, 3 Haziran 1977)

TÜRKİYE'Yİ ZOR GÜNLER BEKLİYOR

"Türkiye kapitalizmi, büyük sermaye sınıfı, sonbaharı bekleyemeyecek kadar sıkıştı. Döviz sıkıntısı, para, kredi darboğazları, büyük sermayedarları ve onların iktidarını yeni ve acil tedbirler almaya zorluyordu. Son bir ay içinde sermaye örgütlerinin sözcüleri, basını renkli sayfaları hep acil ve yeni tedbirlerin söz edip durdu. Halk kitlelerinin sırtına yeni yükler bindirecek bu tedbirlerin seçim öncesinde alınmayacağına bildikleri için dış ve iç sermaye erken seçimi zorladı; AP ile CHP de kabul ettiler. Emperyalizm ve işbirlikçi sermayedarlar, seçimlerden sonra hangi parti veya partiler koalisyonu hükümete gelirse gelsin, bunların gerçekleştirilmesini sağlayacaktır." (Behice Boran, 4 Haziran 1977)

"Türkiye'ye kredi verebilecek dış kuruluşların başını çeken Uluslararası Para Fonu, Türkiye için bir tedbirler programı hazırlamaktaymış. Türkiye'ye kredilerin verilmesi bu programın kabulü ve uygulanması şartına bağlıyor. Türk parasının değerinin düşürülmesi, İktisadi Devlet Teşekküllerinin ürettikleri mallara zamlar, kalkınma hızının düşürülmesi, Türkiye'ye sunulan programın ana unsurlarıdır. Bunun sonucunda da hem hayat pahalılığının hem de işsizliğin artması var." (Behice Boran, aynı konuşma)

"Seçimlerden sonra durumun daha da kötüleşeceği şimdiden belli. Seçim öncesinde oy toplama kaygısı ile yapılmamış bir takım zamlar, örneğin, devlet fabrikalarının ürettiği mallara ve petrole zamlar yapılması kaçınılmaz. Büyük bir devallasyon da gelecek. Türk parasının değeri düşürülecek. Hem yabancı dış kuruluşlar, hem de yerli büyük sermaye bunu istiyor. Zamlar ve paranın değerinin düşürülmesi demek, tüm fiyatların daha hızlı yükselmesi, halk kitlelerinin geçim sıkıntısının daha da şiddetlenmesi demektir." (Behice Boran, 24 Mayıs 1977)

TÜRKİYE'NİN TEMEL SORUNLARININ KÖKLÜ ÇÖZÜMÜ NEREDEDİR?

"Seçimler kendi başına bir çözüm değildir. Seçimler tek başına ne saldıranı durdurur, ne diğer sorunları çözer. Yabancı ve yerli tekellerin, büyük sermayenin, büyük toprak sahiplerinin ekonomik gücünü kırarak köklü dönüşümlerin yapılması gerek; bunlar yapılmadıkça, baskı, saldırı ve cinayetler de, pahalılık işsizlik, yoksulluk ve diğer toplumsal belalar da sürüp gider." (Behice Boran, 24 Mayıs 1977)

"Sömününün kaynağını kurtulmak ve kendimize birlikte tüm emekçileri, köylüleri, memurları, esnaf ve zanaatkarları, bütün çalışanları, her türlü baskıdan, sömürden kurtanmak, biz işçilerin, işçi sınıfının görevidir.

"... Kurtuluş, kapitalizme karşı, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini güçlendirmektir. Kurtuluş sosyalizmdir.

"Dünya sosyalizme gidiyor. Sosyalizm bir düşünce olmaktan çıktı. Dünyanın üçte birinin yaşadığı bir gerçek haline geldi. Türkiye de olanca hızla kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci içindeki yerini alacaktır. İşçi ve emekçi sınıfların iktidarda olduğu, tok, özgür, mutlu insanları Türkiyeyi, sosyalist Türkiye kuracaktır. Türkiye İşçi Partisi bu şanlı davanın partisidir.

"5 Haziran seçimlerinde iktidara aday olan hiç bir parti, ne AP, ne CHP işçi ve emekçilerin derlertine çözüm getirmeyecektir. Çünkü onlar, bu düzeni sürdürmeye çalışan sennaye partileridir." (Selim Mahmutoğlu, 27 Mayıs 1977)

"Bu seçimlerle mücadele bitmiyor. Bu yüzden Türkiye İşçi Partisi, 'tek başına seçimler kurtuluş değildir' diyor. İşçiler, emekçiler için bu seçimler kurtuluş değildir. İşçiler ve emekçiler için kurtuluş sosyalizmdir. Kurtuluş sosyalizm için mücadeledir. Kurtuluş, Koçların, Sabancıların, Narinlerin, büyük sermayedar ve toprak ağalarının gücünü kırarak için mücadele etmektedir. Türkiye İşçi Partisi bunun mücadelesini yapıyor." (Yalçın Küçük, 26 Mayıs 1977)

"Büyük sermayedarların, büyük toprak sahiplerinin, emperyalizmin gücünü kırmalıyız. Dış ticareti, si-gortacılığı, bankacılığı, yerli yabancı büyük şirketleri patronların elinden alarak topluma mal etmeliyiz. NATO'dan, CENTO'dan, Ortak Pazar'dan çıkmak, emperyalizmin ağırlarını kopartıp atmalıyız." (Nurten Arıcan, 1 Haziran 1977)

EMPERYALİST SÖMÜRÜYE VE ŞOVEN BASKILARA KARŞI GERÇEK MÜCADELE

"Türkiye İşçi Partisi yurdumuzun emperyalizmin her türlü baskı ve sömürüsünden kurtulmasını ve emperyalizme karşı aktif bir dış politika izlenmesini gerçekleştirmek amacı ile aşağıdaki hedefler için mücadele ediyor:

"NATO, CENTO, Ortak Pazar ve Enerji Ajansı'ndan çıkılması için,

ABD ile yapılan bütün ikili anlaşmaların feshedilmesi, bütün yabancı üslerin kaldırılması için,

Tüm komşu ülkelerle, bu arada kurtuluş savaşı sonrasında olduğu gibi Sovyetler Birliği ile dostluk ve saldırmazlık paktı imzalanması için,

Türkiye ve Yunanistan halklarının Kıbrıs'ta yaşayan iki toplumun karşılıklı çıkar ve haklarının gözetilerek bölgede güvenliği, dünya barışını güçlendirecek biçimde çözümlenmesi için,

Bağımsızlığı, tarafsızlığı, toprak bütünlüğü Birleşmiş Milletler'ce garanti altına alınmış, askerden, üslerden ve silahtan arınmış iki toplumun yan yana barış içinde yaşadığı ve iç yapılarının demokratikleştirildiği Kıbrıs devletinin oluşabilmesi için,

Askeri bloklar dışı bağlantısız bir dış politika izlenmesi, genel silahsızlanmayı sağlayacak, bölgemizde ve dünyada barışı güçlendirecek her onurlu girişimin desteklenmesi için mücadeleyi ediyor." (Yavuz Unal, 2 Haziran 1977)

"Aldığı ulusal biçimler ne olursa olsun sömürü ve baskının temelinde her zaman bir yanda emeği ile yaşıyanların diğer yanda başkalarının emeği ile beslenenlerin varlığı ve çatışması yatar.

İşçilerin, emekçilerin, tüm çalışanların bölünmek istenmesi, onların birliktelik doğan gücünün parçalanması, ufulanması içindir.

Karşımdakilerin oyunu budur. Politika budur.

Burjuva partileri bu oyundan, bu politikandan gerçek yüzünü emekçilerden gizlemek, haklı göstermek ve baskı terörle ezme çalıştıkları emekçilerden oy toplayabilmek için türlü şartıncılara baş vurmaktadırlar. Bir yandan emekçileri birbirine düşürmek için ellerinden geleni ardına koymayan burjuva partileri ve iktidarları, diğer yandan emekçilerin bir bölümünün yurttaşlık haklarından yoksun olarak kalması için bir yığın kılıf uydurmaktadırlar. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun kalkınmasının en keskin taraftan görünemir Demirel'ler, Erbakan'lar ve ötekiler, bu bölge emekçilerinin baş ve zulme karşı tepkilerini savuşturmak için bu yollara başvurumaktadırlar.

Büyük sermayedarların, büyük toprak sahiplerinin emrine olanların sermayenin konularına karşı çıkmaları, eşitlik ve denge sağlanmasını beklenemez.

Her türlü sömürü ve baskıya karşı olduğuna her fırsatta iddia eden CHP ise öteki burjuva partilerinden ayırt edilmesi imkansız bir tutum içindedir. İrkçı, şoven, ayrımcı politikaya karşı çıkmamakta, meseleyi yalnızca bir bölgesel ekonomik dengesizlik meselesi olarak görmektedir.

İnsanların kardeşliğini gerçekleştirebilmek için yalnız halkın gücünün parçalanmaması gerektiğini söylemek yetmez. Birliğin gönüllü ve insanların en temel değerleri korunarak gerçekleşmesini sonuna kadar savunmak şarttır. Önemli olan, kuru lafla gerçek demokratlığı ayıran da budur." (Zeki Kılıç, 29 Mayıs 1977)

EMEKÇİ HALKTAN YANA ATILMASI GEREKEN SOMUT ADIMLAR VARDIR

"CHP, AP, MSP, buğday taban fiyatlarını yükseltmekle övünüyor. Buğdayda taban fiyatlarının yükseltilmesinden, bir avuç büyük buğday üreticisi yararlanıyor. Köylerde buğday üretmeyen, piyasadan buğday satın alan köy emekçileri, fakirleşerek zarar görüyor. Şehirlerde, tüm işçiler, emekçiler, memurlar ekmeği daha pahalı satın alarak zarar görüyorlar. Bir avuç buğday ağasını daha da zengin etmek için, işçileri ve köy emekçilerini büyük bir yoksulluğa sürüyorlar.

CHP hayvancılıkta taban fiyatlarını yükseltmekle

SYALİZMDİR!

BEHİCE BORAN

"SEÇİMLERDEN SONRA DURUMUN DAHA DA KÖTÜLEŞECEĞİ ŞİMDİDEN BELLİ. SEÇİM ÖNCESİNDE OY TOPLAMA KAYGISI İLE YAPILMAMIŞ BAZI ZAMLAR, ÖRNEĞİN DEVLET FABRİKALARININ ÜRETİĞİ MALLARA VE PETROLE ZAMLAR YAPILMASI KAÇINILMAZ. BÜYÜK BİR DEVALÜASYON DA GELECEK."

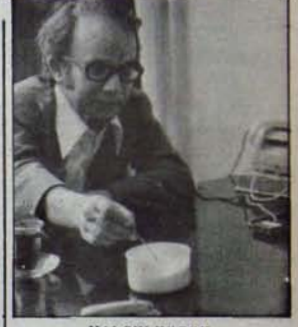
DİNÇER DOĞU

"DÖRT YIL SONRA, BUGÜN DİNLEDİĞİMİZ VAADLERİ AY-NEN DİNLEYECEĞİZ. OYLARI-MIZI ALABİLMEK İÇİN BOL KESEDEN VAADLER SAVU-RANLARIN, YAĞMADA OR-TAKLIK SÜRERKEN BİRBİR-LERİYLE KUCAKLAŞTIKLARI-NI, FAKAT YENİ SEÇİM DÖ-NEMİNDE TEKRAR BİRBİRLE-RİNİ SUÇLADIKLARINI GÖRE-CEĞİZ."

ERHAN TEZĞÖR

"İYAK YASA TASARISI MEC-LİS GÜNDEMİNDE SIRA BEK-LİYOR. NE İÇİN? İŞÇİNİN, EMEKÇİNİN ALİNERİNİ, DI-ŞA BAĞIMLI SERMAYE SINI-FINA AKTARMAK İÇİN. BÜ-YÜK PATRONLARA YENİ BİR KREDİ KAYNAĞI BULMAK İÇİN."

YALÇIN KUÇUK

"BU SEÇİMLERLE MÜCADELE BİTMİYOR. BU YÜZDEN TÜ-RKIYE İŞÇİ PARTİSİ 'TEK BAŞI-NA SEÇİMLER KURTULUŞ DE-GİLDİR' DİYOR. İŞÇİLER, EMEKÇİLER İÇİN GERÇEK KURTULUŞ SOSYALİZMDİR. KURTULUŞ, SOSYALİZM İÇİN MÜCADELE ETMEKTİR."

övünüyor. MC, aynı politikayı sürdürüyor. Yoksul köylünün, meralarına, otlaklarına büyük toprak sahipleri el koydu. Yoksul köylü, otlak ve meralarına el konduğu için, koyunundan, ineğinden daha az süt, daha az et elde ediyor. Büyük hayvan ağalari ise, daha da zenginleşiyor. Taban fiyatından da bunlar yararlanıyor. Köylerde köy emekçileri daha az et yemeğe mecbur ediliyor. Şehirlerde işçiler, memurlar, hayvancılığa taban fiyat uygulandığından beri, eti, eğer bulabilirlerse, iki misline satın alıyorlar." (Özcan Kesgeç, 28 Mayıs 1977)

"Yedi sermaye partisi 'vergi almayacağı' diye yarışıyor. İki yılda bir hayat pahalılığını katlamak için yarışıyorlar. Toplu sözleşmeler ve mahdut kısıtlama artışları sözde ücret ve maaş artışları, daha yüksek oranlarda vergilenecek budandığı için, 'vergi almayacağı' diyorlar. Türkiye İşçi Partisi 'vergi alınmalıdır' diyor. İşçi ve memurun vergi ödeyecek takati kalmamıştır. Türkiye İşçi Partisi, sermaye sınıfının vergileri artırılmamalıdır, işçi ve memurun vergisi azaltılmamalıdır diyor. Sermaye sınıfının vergisi artırılmadan, fiyatların katlanması durdurulamaz. Sermaye sınıfları, hızlı fiyat artışlarıyla, işçi ve emekçileri daha çok sömürmenin yolunu buldular. Enflasyon durdurulmadan cinayetler durdurulamaz. Cinayetleri durduracağımızı iddia edenler, enflasyon ve sömürüyü nasıl durduracağını açıklamak zorundadır. Biri olmadan, diğeri olmaz." (Yalçın Kuçuk 26 Mayıs 1977)

"Gecekondu ve izbede yaşamak kader değildir. İşçi sınıfı ve emekçiler kaderlerini ellerine alacaktır. İşçi sınıfı ve emekçilerin iktidarda geldikleri her ülkede sömürü sona ermiştir; kaderleri değişmiştir. Sosyalizmde, kentlerde gecekondu, köylerde izbe yoktur. Yeni sermaye partisi emekçiyi, gecekonduya mahkum etmenin çirkinliklerini yaparken, Türkiye İşçi Partisi, gecekondu ve izbeyi doğuran sömürüyü son vermek için mücadele etmektedir. Bu mücadeleyi başarıya ulaştıracağız. Türkiye'de gecekonduya tarihe gömerken, sosyalizmi kurarken, gecekondu ve izbenin sorumluları Koçlara, Sabancılara, Narinlere, CHP'nin liste başlarına getirdiği toprak ağalarına da yağmur aktırmayan, altında kaloriferi olan bir dam sağlanacaktır." (Yalçın Kuçuk, aynı konuşma)

"Parababalarının kâra doymaz gözü, şimdi, işçi

Yardımlaşma Kurumu (İYAK) kanalıyla işçilerden kesilecek milyarlardadır. İYAK yasa tasarısı Meclis gündeminde sıra bekliyor. Ne için? İşçinin, emekçinin alınterini dışa bağımlı sermaye sınıfına aktarmak için. Büyük patronlara yeni bir kredi kaynağı bulmak için.

"... Yalnızca Türkiye İşçi Partisi, sosyal sigortalar, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'un birleştirilerek tek bir güvenlik sistemi kurulmasını ve bunun yönetiminin, bu kuruluş üyelerine verilmesini istiyor.

Türkiye İşçi Partisi, OYAK ve MEYAK'ın tasfiye edilmesi, İYAK'tan vazgeçilmesi yolunda mücadele edilmesi için, Birinci Büyük Kongre'sinde karar almıştır. CHP dahil bütün burjuva partileri ise, OYAK'ların, MEYAK'ların sürmesinden, İYAK kanununun çıkarılmasından yanadır." (Erhan Tezğör, 30 Mayıs 1977)

ATILACAK ADIMLARI, YAPILACAK İŞLERİ BELİRLEYEN İKTİDARLARIN SİNFİSAL YAPILARIDIR

"Devlet hangi sınıfın kontrolü altında ise, devlet onun devletidir. Devletin sınıfsal özünü belirleyen, iyi niyet veya kötü niyet değildir. Suyun başında burjuva partileri varsa, devlet, parababalarından yana, iktidarda işçilerin, emekçilerin partisi varsa devlet işçiden, emekçiden yana işlerlik kazanır." (Erhan Tezğör, aynı konuşma)

"Kalkınmanın köyden başlayacağını durmadan vurgulayan Halk Partisi programının toprak reformuna ilişkin bölümünde, ancak 'toprağı kendileri işleyenlerin' topraklarının kamulaştırılıp dağıtılması temel ilke kabul ediliyor. Bu demektir ki, binlerce dönümlük toprağı üzerinde büyük tarımsal işletmecilik yapan çiftlik sahiplerinin toprakları kamulaştırılmayacak, topraksız köylüye dağıtılmayacak. Kısacası, CHP'nin kavlince büyük sermayenin ekonomik gücüne dokunmaksızın, 'halk kesimi', 'köykenler' gibi hayali tasarılarla 'emekten yana hakça bir düzen' oluşturulacak, 'halk iktidarı' gerçekleştirilecektir. Bu miñkün değildir. Dünyada bunun bir örneği yoktur. CHP'nin önerileri, hem kurttan hem de kuzudan yana olma politikasıdır. Olunamaz. Ya biri, ya da ötekisi." (Behice Boran, 24 Mayıs 1977)

"Halk iktidarını kuracağını, işçi ve emekçi kitleler yararına işler yapacağını, işçi sınıfının sorunlarını halledeceğini söyleyen CHP adaylarının, medise göndereceği temsilcilerinin sınıfsal yapıları, diğer sağ partilerinden farklı değil. CHP gerçek bir toprak reformunu, 12 Mart faşizminin hesabını sorma işini, lo-kavtı kaldırmayı, genel grev yasasını çıkarmayı 141-142. maddeleri kaldırmayı; toprak ağası, sıkıyönetim sorumlularını, fabrikatör, ithalatçı, ihracatçı olan milletvekilleri ile mi yapacak? Bu kanun tasarılarına, sermaye sınıfına mensup CHP milletvekilleri nasıl parmak kaldırırlar?" (Dinçer Doğu, 3 Haziran 1977)

"CHP bir yandan köyken hayalleri ile yoksul köylüleri avuturken, öbür yandan da toprak reformundan söz etmektedir. CHP düne kadar Fevziçoğlunun yanında yer alan Ali Rıza Polat ağayı, Ağrı'da, Bozbeyli'nin yanında olan Ahmet Türk Ağayı Mardin'de, Azizoglu sülalesini de Diyarbakır'da liste başına getirerek mi toprak reformunu yapacaktır?" (Özcan Kesgeç, 28 Mayıs 1977)

"Kapitalizmi sürdürmeye çalışan sermaye partileri, emekçi köylüleri bu akibetten kurtaramazlar. Sermaye partileri, köye, yeterince yol, su, elektrik getiremezler. Kırk yılın başı getirdikleriyle, sadece büyük toprak sahiplerine yarar." (Özcan Kesgeç, aynı konuşma)

"CHP'nin sömürülenlerin değil, sömürülenleri kemerlerini sıkacağız' demesi de dayanaksız, havada kalan bir sözdür. Sömürülenlerin kemerlerini sıkma müca-delesini biz Türkiye İşçi Partileri sürdürüyoruz. Türkiye İşçi Partisi'nin dışında hiç bir partinin de bunu yapamayacağını ısrarla tekrarlıyoruz. Çünkü yapılacak işle kullanılan alet arasında bir uyumluluk olmalıdır. Testere ile pasta, bıçak ile ağaç kesilmez. Büyük toprak ağalarını, aşiret reislerini, sennayedarları, bunların komisyoncularını, 12 Mart döneminin sorumlusu generalleri liste başına getiren bir parti ne sömürülenlerin kemerlerini sıkabilir, ne de demokratik hak ve özgürlükleri genişletebilir." (Behice Boran, 4 Haziran 1977)

BULGAR İŞÇİ SINIFI SOYLU ÜRÜNLERİNİ

BULGAR İNSANI, BİR BİREY OLARAK KENDİ MUTLULUĞUNUN, HER BAKIMDAN DÜNYA HALKLARININ, SOSYALİST SİSTEMİN İNSANLARININ MUTLULUĞU VE REFAHI İLE İLGİLİ OLDUĞUNU BİLİYOR. BUNA KARŞILIK, KENDİ İLERLEMESİNİN, MUTLULUĞUNUN, DÜNYA HALKLARININ VE KARDEŞ ÜLKELERİN İLERLEMESİ İÇİN BİR ÖRNEK, BİR ÖZENDİRİCİ OLACAĞINI DA BİLİYOR. BU YÜCE BİLİNÇİN BİR ADI VAR: ENTERNASYONALİZM

BLAGOEV

DIMITROV

Metin ÇULHAOĞLU

Blagoev, Dimitrov...

Yalnızca "iki büyük isim" değil. İki büyük isimle birlikte, Bulgar işçi sınıfı hareketinin derin tarihsel kökleri, sürekliliği, yaratıcılığı ve yüksek düzeyi...

Aynı Lenin ve Stalin isimleri gibi. Lenin ve Stalin, Rus proletaryasının örgütlenme, mücadele, zafer ve sosyalist kuruluş tarihini özetleyen isimler. Blagoev ve Dimitrov, Bulgar işçi sınıfı hareketinin 1891'den 1944'e, oradan da günümüze ulaşan çetin mücadelesini özetleyen büyük isimler. Blagoev ve Dimitrov'un hayatları, aynı zamanda Bulgaristan'da işçi sınıfı hareketinin tarihi niteliğindedir.

Sofya'da Dimitrov müzesini, Blagoev'in evini gezerken bunları düşünüyorum. Lenin 1800'lerin sonunda, Çarlık Rusya'sındaki çeşitli gruplar arasında, o zamanlar Rusya'da bulunan Blagoev'in grubunu, "Marksizm açısından en tutarlı grup" olarak nitelendirmişti. O Blagoev, sonra Bulgaristan'a döndü. Bulgaristan işçi sınıfının politik hareketi, Blagoev ile serpiildi, gelişti. Daha sonra Dimitrov ile erginliğe erişti. Yabancı boyunduruğuna, burjuvaziye, işgale, faşizme karşı yığılç bir mücadele deneyimi, aynı zamanda Bulgaristan'ın yüz yıllık tarihini oluşturuyor. Bugünkü Bulgaristan, böylesine sağlam bir temel üzerinde yükseliyor.

SOSYALİZMDE ÜRETİCİ GÜÇLERİN GELİŞMESİ, KOLLEKTİF BİLİNÇİN TEMELİDİR

Bunlar, tarih. Ancak Bulgaristan, sosyalizmin kuruluşunda ilkelere sınıksız bağlı, inancı ve bilinçli, hızla ilerleyen bir ülke. Böyle ülkelerde, böyle halklarda tarih "kapatılan bir sayfa" olamaz. Tarih hergün yeniden yaşanır. Tarihi yaratırlar, onunla birlikte yaşarlar. Bulgar emekçisi, bu nedenle Blagoev'in, Dimitrov'un anılarını, müzelerini yalnızca tarihçilere ve turistlere bırakmıyor. Alışverişe çıktığı, bir kahvede oturduğu, tiyatroya, konsere gittiği gibi, Blagoev'i, Dimitrov'u ziyaret ediyor.

Bunun somut sonuçları ne? Bunları bilmeden, Bulgar insanını tanımak imkansız. Bulgar insanının kendi ülkesinde ve başka ülkelerde olup bitenlere bu denli ilgili ve duyarlı oluşunun nedenlerini başka türlü ortaya çıkarabilmek mümkün değil. Bulgarlar örneğin niçin "dünyanın kendi eksenleri etrafında döndüğünü sanan" Amerikalılardan farklı? Örneğin niçin Türkiye'de olup bitenleri ilgi ile izliyor? Daha da ötesini bilmek, öğrenmek istiyor?

Tek cevap: Sosyalist üretimin maddi temelleri üzerinde yükselen, ancak bu temel üzerinde yükseltilmesi gereken kollektif bilinç ve sorumluluk duygusu. Bulgar insanı, geçmişini, kendisini bugüne getiren evrensel ve özel koşulları çok iyi biliyor. Bunu bildiği için kendi ilerlemesinin evrensel olarak taşıdığı önemin farkında. Yine aynı çerçevede gerçekleşen kazanımların, kendi ilerlemeleri için taşıdığı anlamı da kavramışlar.

Bunun temelinde, kollektif bilinç var. Kollektif bilincin temelinde ise, maddi üretim var. Üretici güçlerin gelişmesi var. İşyerinde, fabrikada, tarlada, kollektif çalışma yerleştiği, bu çalışma sonucunda nelerin elde edilebileceği ortaya çıktıkça, günlük yaşamın her alanında bençillik, vurdumduymazlık kaybolur. Yerini, dayanışma, birlik ve enternasyonalizm duygularına alır.

Bunun en somut örneklerini Filibe'de gördüm.

FİLİBE'DE AYDINLIK YÜZLÜ İŞÇİLER

Filibe. Ya da Plovdiv...

Sofya'dan, güneydoğuya doğru iki buçuk saatlik bir yolun sonunda. Belova'dan itibaren dağ yeşilinden ova yeşiline iniliyor. Önce yeşil tarlalar arasında uzanan Meriç'i görüyorsunuz. Filibe'ye kadar dümdüz ova. Önce Pazarcık, sonra Ortahan ve nihayet Meriç kıyısında Filibe. Daha uzakta, güneyde, Rodop dağlarının mavi silüeti görünüyor. Filibe, Sofya'dan sıcak. Ancak yalnızca bava bakımından değil. Filibe, Sofya'ya kıyasla daha "gayri resmi" bir izlenim veriyor bana. Hem binaları ve sokakları, hem de insanları. Düşünüyorum: Sofya'nın nisbi "resmi"liği, başkent oluşundan, işçilere ve köylülere kıyasla devlet memurlarına daha sık rastlanmasından doğuyor olacak.

Filibe'de ikinci gün. Elektronik Bilgisayar fabrikasındayız. İşyeri temsilcisi, yaşlıca bir işçi. Temiz mavi tulumu, gülerken ve elinde bir demet çiçekle karşıyor bizi. Daha sonra tezgah, atelyeleri geziyoruz.

Elektronik bilgisayar fabrikasında teknoloji bütünü ile Bulgar. 1969 yılında kurulan fabrikanın yıllık üretimi 3 bin ünite. İşyerinde, 1800 işçi çalışıyor. Bunların % 44'ü kadın. 1800 işçiden 1300'ü politeknik ve benzeri konularda eğitim gören kalifiye işçiler.

Geniş, aydınlık salonda işlerin başında çalışan yüzlerce işçi. Aralarında en az iki üç metre mesafe var. Birine yaklaşıyoruz. Şansın, güzel bir Bulgar kıza. Şakız çigniyor. Ancak hiç de laubali bir havası yok. Yüksek öğrenim görmüş bir teknik eleman. Diğer işçilerle birlikte, tezgah başında bilfiil çalışıyor. Tasev'in söylediklerini hatırlıyorum:

"Teknik elemanlar, yüksek öğrenim görmüş mühendisler de işyerinde emek harcayan kişilerdir. İşçilerle işçilerdir. Teknik elemanın yeni sistemler, yöntemler geliştirmesi gerekir. Ancak buna o olanağı sağlanırsa, işyerinde işçiler işçilerdir. İşçi, her zaman teknik elemana yeni şeyler öğretir. İşçinin önerileri ve uyarıları, teknik elemanın yaratıcılığı açısından vazgeçilmez bir temel oluşturur. Planın başarıyla uygulanması, tasarruf gibi durumlarda, işçiler ve teknik elemanlar birlikte ve aynı ölçülerde işleme tarafından ödüllendirilirler."

İŞÇİ SINIFI, ÜRETİMİN NİTELİĞİ VE SONUÇLARI İLE YAKINDAN İLGİLİDİR

Filibe'deki aydınlık üniteleri dolduran aydınlık yüzü işçilerin çalıştığı elektronik bilgisayar fabrikası, Bulgaristan'daki işyerlerine tipik bir örnek.

Devlet Planlama Örgütü'nden gelen işyerine ilişkin plan, işletme müdürü, yardımcısı ve işçi temsilcileri tarafından enine boyuna görüşülüyor. İşçi temsilcileri, "işçilerin ekonomik komitesi"ni oluşturuyor. Temsilciler, 10 işçi başına bir temsilci düşecek şekilde işyerinde çalışanlar tarafından seçiliyor. Devlet Planlama'dan gelen ve "kaba kontrol rakamları"ni içeren planın detayları, bu temsilcilerin de katıldığı toplantılarda tartışılıyor.

Ve Bulgaristan'daki işyerlerinin büyük çoğunluğu için geçerli olan bir nokta Filibe'deki elektronik bilgisayar fabrikası için de geçerli: İşletmede ortaya çıkan kesin üretim rakamları, planlamadan gelen kontrol rakamlarından daha yüksek oluyor. İşçiler, üretimin maddi sonuçları ile doğrudan doğruya ilgilidirler çünkü. Çünkü işçiler, gerek materal kazanımları açısından, gerek sahip olduk-

ları bilinç nedeniyle, üretimin maddi sonuçları ile çok yakından ilgilidirler...

Gezdiğimiz fabrika, 1976 yılında bunun güzel bir örneğini vermiş. 1976 yılı sonunda, işyerinde emeğin örgütlenmesine, üretim araçlarının niteliğine ve kullanımına ilişkin olarak 700 öneri gelmiş işçilerden. Bunlar, yöneticilerin ve işçi temsilcilerinin oluşturduğu kurulda birer birer tartışılmış. Önerilerin bir bölümü yerinde görülerek, uygulamaya konmuş. Sonuçlarından, bugün işyerinde bütün emekçiler yararlanıyorlar. Gerek ikramiye olarak, gerek tasarruf sonucunda sağlanan fonların yine kendilerine akması bakımından.

GELECEĞE GÜVEN VE UMUTLA BAKAN İNSANLAR

İşçilerin günlük pratiği bu.

Tasev'in verdiği rakamlara göre yalnızca 1976 yılında, işçilerin ve sendikaların yukarıda örneği verilen türden yaratıcı çalışmalarını sonucunda 170 milyon levalık tasarruf sağlanmış. Bulgar emekçi halkının geleceği, mutluluğu için ve yalnızca o amaçla kullanılacak bir fon.

Bulgaristan'da çalışan nüfusun % 99'u sendikali. Tek sendikalaşma yasağı or-

FİLİBE VE MERİÇ. FİLİBE'NİN ÇEVRESİ TARIM-SANAYİ KOMPLEKSLERİ İLE DOLU, FİLİBE İSE BİR ENDÜSTRİ MERKEZİ. BULGARİSTAN'IN İKİNCİ BÜYÜK KENTİ OLAN FİLİBE'DE İLERİ TEKNOLOJİ İLE ÜRETİM YAPAN BİRÇOK İŞLETME YER ALIYOR. BU NİTELİKLERİ İLE FİLİBE, BUGÜNKÜ BULGARİSTAN'I TANIMAK AÇISINDAN GÖRÜLMESİ GEREKEN BİR KENT.

MÜCADELESİNİN TOPLUYOR

du mensupları için geçerli. Bunun dışında, bütün çalışan kesimlerin sendikaları var. Sendikaların sosyal fonları, yalnızca işçilerin karar ile harcanyor. Bunun dışında sendikaların imzası ve onayı olmadan işçilerin ücreti ve sosyal güvenliğine ilişkin bir karar alınmıyor.

Filibe'deki fabrikayı gezerken, tek tek işçilere bakıp yaşamları, mutlulukları hakkında belirli bir izlenim edinmeye çalışıyordum. Daha sonra, gerek Sofya'da, gerekse Filibe'de caddelerde ve sokaklarda dikkatimi bir başka nokta çekti.

Günün her saatinde, alışveriş eden, dükkanları dolduran, gazinolardan taşan bir halk. Kısacası, tüketen bir halk. Ayın sonlarına doğru. Ama çarşılarda, dükkanlarda "durgunluk" yok. Satın aldıkları kitapların parasını ödemek üzere kuyruğa giren insanların dolu kitapçevlerini ilgi ile izliyorum. Gazinolar, lokantalar, belki de ihtiyacı karşılamıyor. Artık Bulgaristan'da iki kişinin otunup "mastika" içtiği bir masaya bir başka iki kişinin daha oturması olağan olmuş. Kimi gazinolarda, özellikle çalgılı olanlarda ise yer bulmak imkansız.

Neden? Tek açıklaması var: Kişiler geleceklelerinden emin, "Ne olur ne olmaz" kaygısı ile günlük yaşamdan fedakarlık etme gereği yok. Çünkü geleceklelerinin, çocuklarının, yaşlıklarının sağlamlar bir güvence altında olduğunu biliyorlar.

1949'DAN BU YANA KİRALARIN ARTMADIĞI ÜLKE

Nasıl?

Çalışan bir karı-kocanın eline ayda ortalama 300 leva geçiyor. Uç odalı, salonlu bir evin kirası ve diğer masrafları, ayda ortalama 12-16 leva. Yana karı-kocaya, aylık gelirlerinin yirmide birini kiraya yatırıyorlar. Daha da ilginç var: Bulgaristan'da ne geçekodu, ne de arsa-konut spekülasyonu var. Sonucu da açık: Bulgaristan'da 1949 yılından bu yana kiralar hiç artmamış.

Tıbbi bakım, sosyal sigorta ve emeklilik bedelsizdir. Bu haklar için, çalışanların ücretlerinden en küçük bir kesinti bile yapılmaz. Okullarda ücretsiz kahvaltı verilir. Çalışanların çocukları için, okullarda 0.15 leva karşılığı öğle yemekleri çıkarılır. İlkokuldan üniversiteye kadar, öğrenim parasızdır.

Kirada otunmayı konut sahibi olmak isteyenler, konut bedelinin 1/3'ünü karşılamak zorundalar. 2/3'ünü ise devletten borç olarak alıyorlar. Bunun için özel bir koşul yok. Her Bulgar vatandaş isterse bu yolla konut sahibi olabilir.

İNANLARIN NİTELİKÇE YÜKSELMESİ ÜRETİCİ GÜÇLERİN GELİŞMESİNE BAĞLIDIR

Bulgaristan halkı tüketiyor.

Ancak Bulgaristan halkı, kendi insanlarına, dünya halklarına karşı duyarsız ve sorumsuz, tüketerek kendini tüketen bir topluluk değil. Bulgar halkının, sosyalist toplumun nihai hedefi olan insan mutluluğuna, daha iyi bir yaşama kavuşmasını bu şekilde nitelendirmek, eğer bilinçli bir çarpıtma değilse, büyük bir haksızlık olur.

Bulgaristan halkının tümü çalışıyor. Yaşlılar ve sakatlar hariç. Bunların %99'u sendikalara üye. Bulgar Sendikaları Merkez Konseyi üyesi Tasev, sendikaların görevlerini açıklarken şu noktalar üzerinde önemle ve ısrarla dınyordu:

"Bulgar sendikalarının bugünkü fonksiyonları arasında ideolojik eğitimin önemli bir yeri vardır. Ideolojik eğitimin odak noktalarından biri tüm çalışanların, tüm halkın, emeğe karşı yeni bir tutarlımasını sağlamaktır. Bu insanların nitelikçe yükselmesini gerekli kılar. İnsanların nitelikçe yükselmeleri ise ancak üretici güçlerin gelişmesi ile mümkündür.

Üretici güçler gelişmeden, maddi üretim alanında ileri adımlar atılmadan, insanlar nitelikçe yükselmez. Sosyalist toplumun yeni insanı ortaya çıkamaz. Ideolojik eğitim, bu maddi temel üzerinde Bulgar emekçisini takviye etmeyi amaçlıyor."

Tasev'in söylediklerinden bir nokta bütün açıklığı ile ortaya çıkıyor: Üretici güçlerin gelişmesi, genel olarak dünyanın, özel olarak dünya sosyalist sisteminin ileri adımlarından, kazandılarından soyutlanamaz. İşte Bulgaristan'da parti ve sendikalar ideolojik eğitime bu bütünlük içinde önem veriyorlar. Bu soylu uğraş sonucunda Bulgar insanı, bir birey olarak kendi mutluluğunun, her bakımdan dünya halklarının, sosyalist sistemin insanların mutluluğu ve refahı ile ilişkili olduğunu biliyor. Buna karşılık kendileri ilelemlerinin, mutluluğunun, dünya halklarının ve kardeş ülkelerin ilerlemesi için bir örnek olacağını da biliyor. Bu yüce bilincin bir adı var: Enternasyonalizm. Enternasyonalizm bilinci ile Tasev, "Bulgar sendikalarının en önemli fonksiyonlarından birinin diyanının her yerinde idarici hareketleri desteklemek olduğunu" sözlerine ekliyor.

FİLİBE'DE NAZIM'DAN BİR ŞİİR

Bulgar insanının uluslararası dayanışmasını örneklerini, en basitinden en duygusuna kadar gördüğüm, hissettiğim için bunları yazabiliyorum.

Filibe'de güzel bir gece. Mihmandarım Valentine, onun arkadaşları Rumian büyük bir havuzun etrafını çevreleyen, insanlarla dolu masalardan birinde oturuyoruz. 1 Mayıs'ı soruyorlar. MC ictidarı soruyorlar. Anlatmaya çalışıyorum. "Anlamış görünüyorlar." Gerçekte anlıyorlar. Çünkü Türkiye hakkında söyleyeceğim her şeyi anlayabilecek şekilde, öyle bir hamurla yoğrulmuş insanlar.

Votkalarını yudumlar, söz sanattan açılıyor. Işıl ışıl bir Filibe gecesinde Rumian sinema hakkındaki görüşlerini anlatıyor. Bulgar halkı, kapitalist dünyadaki soysuzlaşmanın damgasını taşımayan bütün sanat ürünlerine açık. Ama edilgen bir açıklık değil bu. Olayı kendi bilinçlerinin süzgecinden geçiren, eleştirel bir açıklık. Söz, yıllar önce Türkiye'de de oynanan "İstiklal Pedalleri" (Quien Sabe?) adlı filmde açılıyor. Yönetmeni Damiano Damiani ve baş oyuncusu Gian Maria Volonte birer parti üyesi. İtalyan Komünist Partisi üyesi. Rumian, gerek Damiani'nin, gerek Volonte'nin eleştirisini yapıyor. Her ikisinde de "aşırı tepkici" özellikler buluyor. Ama "Quien Sabe?"de Damiani ve Volonte'nin "küçük burjuvaziyi", "köylülüğü" başarılı bir biçimde anlattığını kabul ediyor. Eleştiriler, bizim sinema eleştirmenlerimizden biraz "sektece" gelebilir belki. Ama arkadaşım sinemaya ve sanatçılara Marksist gözlemlerle bakma bilincinden hiç şaşmıyor.

Daha sonra Valentine Bulgarca bir şiir okuyor. Anlamıyorum tabii. Bu onun çok sevdiği şiirmiştir. Daha sonra söylüyor. Nazım'ın ünlü "Mavi Gözülü Dev"i bu şiir. Valentin, şiiri bitirdikten sonra Nazım'ı anlatmamı istiyor benden.

Anlatmaya çalışıyorum. Anlaşıyoruz. Bulgar insanı ile anlaşmak, aynı duygular ve düşünceleri paylaşmak hiç de güç değil.

FİLİBE HALKININ "ALOŞA"SI...

"Aloşa"yı anlatmadan, Filibe de anlatılmaz. Bilmiyorum, belki de beni çok etkiledi. "Aloşa", Filibe'de yeşil bir tepede. Bir heykel. Bulgaristan'ın Nazi işgalinden kurtuluşu üzerine, Sovyet ordusuna şükran anıtı.

BULGAR İŞÇİLERİ BUGÜN SOSYALİST DÜZENİN VE HIZLI GELİŞME TEMPOSUNUN YARATTIĞI OLANAKLARDAN YARARLANIYOR. MADDİ ÜRETİMİN SONUÇLARI İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İLİŞKİLİ OLMAK, BULGAR İŞÇİLERİNİN YÜKSEK BİLİNC DÜZEYİNİ, SOSYALİST KURULUŞUN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN ÖZVERİLİ VE DİŞİLLİ ÇALIŞMAYI TEŞVİK EDİYOR.

Anıtın tam adı bu. Ama Filibe halkı, en gencinden en yaşlına kadar, ona yalnızca "Aloşa" diyor. "Aloşa" standart bir Rus adı. Bizim "Mehmetçik" gibi Bulgar halkı, Aloşa'yı seviyor. Enternasyonalizm ve dayanışma ruhu, Bulgaristan'da, sınırlı bir kesime, partinin yöneticilerine ya da savaş tanyan, faşizmi gören yaşlı bir kesime özü değil. Bulgaristan'da en çok dikkatimi çeken oğu bu. Filibe'liler. "Aloşa"yı, yediden yetmiş bu bilinçle seviyorlar. Dünya halkları ile, dünya sosyalist sistemi ile kardeşçe dayanışma ruhu, Filibe'de "Aloşa" ile somutlanıyor.

"Aloşa" sevilmeyecek gibi değil. Heykeliden anlamam. Ama "Aloşa"ya yaklaştığımda hemen dikkatimi çektii. Birbirine zıt görünen, birbiri ile çelişikli görünen iki özelliği birleştiriyor "Aloşa". Belki de bunun için büyük bir sanat eseri.

Aloşa, bir Sovyet askeri. Dünyaya faşizm belasından kurtarmak için cephe-

den cepheye koşan, kanını, canını veren bir emekçi. Bu nedenle "Aloşa'nın birinci özelliği, büyük sadeligi. Aloşa, insanüstü değil. Tam tersine insanın, sade başk emekçinin ta kendisi. Aloşa bütün ülkelerin emekçilerinden birisi.

Ama "Aloşa" da aynı zamanda bir yücelik var. Aloşa, bütün sadeliğine, bütün "insanlığına" karşın, ikinci özelliği olarak, yenilmezliğini, kararlılığını, güçlüğünü hissettiriyor insana. Heybetli ve yenilmez; ama "kral" ya da "imparator" değil. İşçi, köylü, emekçi. Dünyaya yarıtanlar. Onun için güçlü, heybetli ve yenilmez.

Aloşa, dünya işçi sınıfının simgesi bir anlamda. Hem "insan", hem "insanüstü". Hem sade, hem heybetli.

Aloşa, Filibe'deki küçük tepenin üzerinden, kuzeye bakıyor. Aloşa'nın biraz hüzünlü gözleri Balkanları, Tunayı, Romanyayı aşiyor, insanlığı bir beladan kurtarmak için terkettiği anavatanını, Sovyetler Birliği'ni arıyor.

GELECEK BAYIDA: YARINA SUGÜNÜN DAMGA VURANLAR

BAŞTA FİLİBELİLER OLMAK ÜZERE TÜMBULGAR HALKININ "ALOŞA"SI, FİLİBE'DE YEŞİL BİR TEPE ÜZERİNDE YÜKSELİYOR. "ALOŞA" NIN GÖZLERİ KUZUYE BAKIYOR. BALKANLARI, TUNAYI VE ROMANYA'YI AŞIYOR. İNSANLIĞI FAŞİZM BELASINDAN KURTARMAK ÜZERE YOLA ÇIKTIĞI ANAVATANINI, SOVYETLER BİRLİĞİNİ ARIYOR.

Portekiz Komünist Partisi Sosyalist Partiye "demokratik alternatif" oluşturma önerisini tekrarladı

Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Alvaro Cunhal önceki haftasonunda basına yaptığı açıklamada, Sosyalist Parti'ye ve diğer sol güçlere "bir demokratik alternatif" oluşturulması için görüşlere başlama önerisini tekrarladı.

Cunhal, kapitalistlere mülklerini geri verme ve sağla ittifak politikasını sürdürdüğü Sosyalist Parti'nin demokrasiden yana önemli bir rol oynayamayacağını, ancak "açıkça gerici" bir hükümetin kurulmasını da Portekiz demokrasisi için iyi olmayacağını belirtti. Sosyal Demokrat Parti (SDP) adına Halkçı Demokratların ve Sağcı Demokratik ve Sosyal Merkez Partisi'nin (DSM) sosyalistlere yönelttiği "demokratik uzlaşma" çağrısının böyle gerici bir hükümeti amaçladığını hatırlattı. Cunhal, "demokratik uzlaşmadan anlaşılın demokrasiyi ortadan kaldırmak amacıyla gerici bir uzlaşmanın kurulmasıdır" dedi.

Sosyalist Parti iki sağ partiden gelen bu çağrıya karşı "sağ intikam kabusu" yaratarak karşılık vermedi terhis etmiş, kendisinin, "sol komployu yendiği gibi sağ komployu da yenecek güçte olduğu"ndan söz etmişti.

Portekiz Komünist Partisi'nin "demokratik bir alternatif" oluşturulması için Sosyalist Parti'ye yaptığı birlik çağrısı Parti'nin Kasım 1976'da yapılan 8.

Kongre'sinde de yer almıştı. Kongre'de Sosyalist Parti'nin bir yandan sosyal demokrat demagogye başvururken, diğer yandan da kapitalistlere ve toprak sahiplerine mülklerini geri verme politikası izlediği bildirilmişti. Böyle bir politikanın Portekiz'in sorunlarını çözmesinin olanaksız olduğu hatırlatıldıktan sonra, sosyalist hükümetin bu güçsüzlüğünün ülkedeki bütün politik güçleri "alternatif" sorunuyla karşı karşıya getirdiği açıklanmıştı. Bu konuda şu görüşlere yer verilmişti:

Gerici hâlâ bir darbe hazırlığı içinde olmakla beraber, bugünkü sosyalist hükümetin yerine Sosyalist Parti'nin, Sosyal Demokrat Parti'nin ve Demokratik Sosyal Merkez'in katılacağı açıkça sağ bir hükümetin kurulması için geniş bir saldırıya geçmiştir. (Sağ partilerin milletvekili sayısı çoğunluğu elde etmeye yetmemektedir.) Böyle bir hükümetin kurulması ülkenin çıkarları açısından sosyalist hükümete göre çok daha tehlikelidir. Çünkü böyle bir hükümet yalnız ekonomik bunalmı ağırlaştırmayacak, demokratik rejime karşı doğrudan bir tehdit de meydana getirecektir.

Demokratik bir alternatif bulunmasının çağrılınca olduğu kadar mümkün de olduğunu belirten PKP Kongresi iki

çözüm yolu önermişti: Ya Meclis üyelerinin çoğunluğunun yani Sosyalist ve Komünist Partilerin desteğini alan bir sol hükümet, ya da partiziz bir kişinin yönetiminde kurulacak ve bağımsızların, askerlerin ve sosyalist ve komünist partilerin katılacağı bir hükümet. PKP Kongresi, hangi seçeneğe göre kurulursa kurulsun yeni hükümetin Devlet Başkanı ve Devrim Konseyi tarafından onaylanacak bir programa göre çalışmasını şart koşuyordu.

Portekiz Komünist Partisi Kongresinde, bugüne kadar duruma bir çözüm yolu bulunamamasının sorumlusunun komünistlerle işbirliğine karşı düşmanca tutum alan Sosyalist Parti yöneticileri olduğu belirtilmiş, buna rağmen PKP'nin sosyalistlere birlik önermesini vazgeçmediği açıklanmıştı. Genel Sekreter Cunhal'ın Parti'nin 8. Kongresiyle ilgili olarak Barış ve Sosyalizm Sorunları Dergisinin Ocak 1977 sayısında yayınlanan yazısında şöyle deniyordu:

"Bütün bunlara rağmen Partimiz yol almak bilmeden sosyalistleri komünistlerle birliğe çağırılmaktadır. Çünkü Portekiz'de demokrasinin geleceği bu birliğe bağlıdır. Biz işçi sınıfının birliğinin, gericiğin ve Sosyalist Parti'nin bölücü tertiplerine tehdit edilen sendikal hareketin birliğinin güçlendirilmesinden ya-

nayız. Küçük ve orta çiftçilerin ve nüfusun diğer ara tabakalarının örgütlerinin ve hareketlerinin sağlanmalarını istiyoruz. Biz, halkın ve silah kuvvetlerinin ittifakını savunuyoruz. Çünkü koşulların değişmiş olmasına karşın Portekizde demokrasinin gelişmesi bu ittifaka da büyük ölçüde bağlıdır."

Demokratik güçlerin birliği için mücadelenin kitleler düzeyinde olduğu kadar organlar düzeyinde de yürütüldüğünü belirten Cunhal daha sonra şöyle diyor: "Partimiz parlamentoda sosyalistlerle, Devlet Başkanı ve Devrim Konseyi ile işbirliği yapma arzusunadır. Cumhuriyet Meclisi'nde partimiz sosyalistleri somut sorunlar üzerinde bir anlaşmaya varmak için çalışmaktadır. Geçenlerde belediye seçimleriyle ilgili kanunun tartışılması, komünistlerin ve sosyalistlerin DSM tarafından önerilen yasa aleyhinde oy kullanmaları ve gerici önerilerin püskürtülmesi buna örnektir."

Cunhal sözlerine şunları ekliyor: "Komünist Partisi, aynı zamanda halk kitlelerinin örgütlenmelerini güçlendirmeleri ve özgürlükleri, diğer devimci kazanımları, demokratik rejimin istikrarını savunmak için sürdürdüğü eylemleri yoğunlaştırmaları için elinden geleni yapmaktadır."

ANGOLA'YA KARŞI "KOBRA 77" PLANI

Afrika kıtası tümü ile emperyalizmin doğrudan sömürsü altında idi daha dün dek. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrası verilen ulusal bağımsızlık savaşları iki ana yönde gelişti. Siyasal bağımsızlıkta yitinen, bağımsızlık mücadelesini sosyalist mücadeleyle bütünleştiremeyen hareketler ve ulusal bağımsızlık sosyalizm için mücadeleyle bütünleştiren hareketler. Birinci yönde bağımsızlık kazanan ülkeler bugün yeni-sömürgecilik ve gericiğin kışkırttığı içinde. "Hür dünya" bu ülkelerin bağımsızlığından yana. "Hür dünya" zaman zaman ırkçılığa, ırkçı beyaz azınlık rejimlerine karşı bile çıkıyor.

Bağımsızlık mücadelesini sosyalist mücadele ile bütünleştiren yolundaki ülkeler ise "Hür dünya" için Kara Afrika'nın kara listesindedir. Son günlerde Mozambik ve Angola'ya karşı düzenlenen dolaylı ve dolaysız saldırılar genel bir emperyalist plan içinde yer alıyor.

MOZAMBİK İLERİCİ REJİMİ DEVİRME PLANI

1976 Haziran'ından bu yana ırkçı beyaz azınlık rejimi Rodezya sürekli olarak Mozambik'e hava ve kara saldırılar düzenliyor. Geçen ayki saldırıda Rodezya birlikleri, sonra 80 km. mesafedeki Mapay kentine kadar ilerlemiş, dahasora ise geri püskürtülmüşlerdi. Şimdi, tren istasyonlarını, çiftlikleri, okulları ve yerel halkı havadan bombalamakla yetiniyorlar.

Bu askeri saldırıların altında ise emperyalizmin Afrika'daki ilerici rejimleri devirme planı yatıyor. Plan, ekonomik sabotajlar ve silahlı kuvvetlere, tabandaki devrimci örgütlere azma biçiminde uygulanıyor. Amaç: genel bir hoşnutsuzluk ortamı yaratmak ve Mozambik Kurtuluş Cephesi (Frelimo) hükümeti-

nin ülkeyi yönetemeyeceğini, halkı koruyamayacağını kanıtlamak.

Mozambik Dışişleri Bakanı Soachim Chissano planın boyutlarını şöyle belirtiyor: "Emperyalizmin Mozambik halkını korkutarak onu Rodezya (Zimbabve) halkının kurtuluş mücadelesini desteklemekten caydırmak istiyor. Emperyalizm bir yandan dikkatleri başka yöne çekmek, öte yandan da bu savaş uluslararası bir niteliğe büründürmek istiyor."

Chissano, Mozambik halkının tutarlı kararlılığını da şöyle dile getiriyor: "Emperyalizmi yenmek için kitlelerimizi seferber ediyoruz. Yakında yalnızca Mozambik değil belki tüm ilerici Afrika ülkeleri Zimbabve halkına yardım edecekler."

ANGOLA: "KOBRA 77" PLANI

Emperyalizmin bu genel planı somut biçimler alıyor. Angola için hazırlanan "Kobra 77" planı bunların en yenisi. Mayıs sonu "Sunday Times'te ayrıntıları ile açıklanan bu plan, emperyalizmin ilerici Afrika rejimlerine karşı ne denli tahammülsüz olduğunu. "Hür dünya"nın ülkelerin bağımsızlıklarına nasıl futursuz saldırıya kararlı olduğunu gözler önüne seriyor.

"Kobra 77" planının özü şu: Angola, 1977 yılı sonundan önce dört cepheden birden işgal edilecektir. Kuzeybatı'da Kabinda'dan, Kuzey'de Zaire'den, Güney'de de Namibi topraklarından kara birlikleri ülkeyi işgal edecek, kimi Afrika ülkelerinden sağlanacak gemilerle de Başken Luanda'ya denizden çıkarma yapılacaktır. İşgal hareketinin düzenleme merkezi ise, Başken Neto'nun kurdulmuş rejimi tanınamakta direnen Leopoldo Senghor'un dikta'sı altındaki Senegal'dir. Senegal Başbakanı Franzesi emperya-

lizmine olan bağlılığı biliniyor. İşgal planını uygulayacak olan batı yanlısı gerici-ların eğitilip yetiştirilmesinde ise Güney Afrika, Zaire, Fransa ve Federal Almanya görev üstleniyor.

Gerçekten, Güney Afrika, 1974'te bozguna uğratan sahte kurtuluşçu "UNITA"yı Namibi topraklarında yeniden örgütliyor. Silahlarını Federal Almanya sağlıyor. Fransız gizli servis SDECE ise Cabinda Kurtuluş Cephesi (FLEC) adlı kuruluşu harekâta hazırlıyor. Jean de Costa adlı SDECE üyesi bir Fransız subayının bu vurucu güçleri eğittiği bildiriliyor.

"Kobra 77" planının ilk aşaması, Angola Kurtuluş Hareketi (MPLA)'nın içinden parçalanması amacıyla yönelik. Agostino Neto'ya karşı priğilen başarsız darbe girişiminden altından kimi MPLA yöneticilerinin küçülmesi, planın gerçekleştirilmesini gösteriyor. Ayrıca son zamanlarda meydana gelen pek çok olay böyle bir planın var olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

Güney Afrika hava kuvvetlerinin Angola üzerinde uçuşlar düzenlemeleri, Zaire'nin Cabinda'ya sık sık saldırması, Şeba'ya kurulan Fransız Fas hava köprüsü sırasında, Federal Alman Dışişleri Bakanı Genscher'in Zaire'yi ziyareti, ve Güney Afrika Gizli Servisi BOSS'a bağlı elemanların başkent Kinşasa'da bulunması, Fildisi Kıyısı Başkanının, Paris'i ziyaretinden önce Güney Afrika Başbakanı Vorster'le özel bir görüşme yapması...

Yaklaşık 4 ay kadar önce Agostino Neto Paris ve Bonn'u, bir "Angola'yı işgal planı"na destek olmakla suçlandığında "Kobra 77" henüz bilinmiyordu. Bugün biliniyor. Ama bu planın bilinmediği ülkelerden biri de Türkiye. Sosyalist ülkeler aleyhindeki en aslız dedikodular haber diye veren sermaye basını Angola halkına karşı düzenlenen "KOBRA 77" planını halkımıza duyuracak değildi ya!...

YENİ SOVYET ANAYASA TASLAĞI TARTIŞILIYOR

Bu yılın yeni Sovyet Anayasası'nın yürürlüğe girdiği yıl olacağı bütün dünya kamuoyu tarafından biliniyor ve 25. SBKP Kongresi'nden bu yana konuyla ilgili çalışmalar yakından izleniyordu. Leonid Brejnev'in başkanlığında çalışan Anayasa Komisyonu'nun hazırladığı taslak ve ilgili rapor geçenlerde açıklandı. İki sistem, sosyalizmle kapitalizm arasındaki tarihsel yarışmada sosyalizmin üstün gelişini bir kez daha ispatlayan Anayasa taslağının önemini gölgelemek için kapitalist ülkelerde bazı girişimlerde bulunuldu. Emperyalizmin uluslararası düzeyde planladığı ve yürüttüğü antikomünizm kampanyasına katılmak için yarışan yerli gerici basın organları ve bu arada TRT de yeni Sovyet Anayasası taslağına saldırılarını eksik etmediler.

Aşağıda SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in yeni Anayasa taslağıyla ilgili olarak Anayasa Komisyonu başkanı sıfatıyla sunduğu Rapor'dan bazı bölümleri okuyacaksınız.

NEDEN YENİ BİR ANAYASA?

Yeni bir Anayasa gereğinin nasıl ortaya çıktığı Rapor'da şöyle özetleniyor: "Ülkemizde ve bütün toplumumuzda kırk yıl içinde derin değişiklikler oldu.

1936 Anayasası kabul edildiği zaman ülkemizde sosyalizmin temellerinin kuruluşuna aslına bakılırsa yeni sona ermişti. Kolhoz düzeni çok gençti ve henüz daha güçlenmemişti. Halk ekonomisinin teknik düzeyi en gelişmiş kapitalist ülkelerin düzeyinden çok çok uzaktaydı. Devrim öncesi zamanların mirası çeşitli yaşam alanlarında henüz daha etkisini sürdürüyordu.

Bugün ise Sovyetler Birliği'nde gelişmiş, olgun sosyalist toplum kurulmuştur. Büyük, ilkesel değişimler toplumsal yaşamın tüm yönlerini kapsamıştır."

Raporuda Sovyet toplumunda son kırk yıl içinde meydana gelen değişimler şöyle özetlendi: Ekonomide sosyalist mülkiyetin tamamen egemen duruma geçişi; ülke nüfusunun üçte ikisine ulaşan işçi sınıfının teknik bilgisinin ve politik olgunluğunun yükselmesi; artık tüm köylözlarda doğup büyüme köylülük psikolojisinin sosyalist temel üzerinde biçimlenmesi; halkın kültür düzeyinin yükselmesi ve bilimin sınıfsız toplumun kuruluşunda cınadığı rolün artmasına bağlı olarak aydınların öneminin yükselmesi; Sovyet toplumunu oluşturan insanların eşitliğinin hukuksal olduğu kadar gerçek bir olgu haline gelmesi ve bütün Cumhuriyetler ekonomilerinin tek bir ekonomi kompleksinin ayrılmaz parçası haline gelmesi vb.

ORTAK PAYDA

Bütün bu gelişmelerin dayandığı "ortak payda" ise şöyle belirtiliyor:

"İşçi sınıfı, köylö köylüleri ve halk aydınları arasındaki bulozmaz birlik daha da sağlanmalı. Belli başlı toplumsal gruplar arasındaki farklı yavaş yavaş ortadan kaldırılmalı. Ülkemizin tüm ulusal ve halk toplulukları bizzat yaşamın akışı ile birbirlerine daha çok yakınlaşıyorlar. Yeni tarihsel bir insan topluluğu, Sovyet halkı oluştu.

"Proletarya diktatörlüğü olarak ortaya çıkan devletimiz, gelişmiş sosyalizmin kuruluşu ve tüm halk katmanlarının işçi sınıfının ideolojik-politik tutumuna geçirilmesi ile bütün halkın devleti haline dönüştü.

"Ülke yaşamındaki rolü bütün bu süreçleri, Ekim Devrimi'nden günümüze dek toplumumuzun yön verici, örgütleyici ve harekete geçirici gücü olan Komünist Partisi yönetti ve şimdi de yönetiyor. Şimdi Parti'nin çözülmesi gereken sorunlar daha karmaşık ve çeşitli hale geldi. Parti'nin rolü, daha büyük sorumluluklar gerektirecek bir durum aldı. Parti'nin ülkerün iç yaşantısına ve dış politikaya yaptığı yönlendirici etkisinin boyutları genişledi."

SOVYET TARİHİNİN ANAYASA DENEYİMİ

Sovyetler Birliği'nin uluslararası konumunun güçlenmesine ve dünyadaki güçler dengesindeki tamamen değişmesine değinilen Rapor'da yeni Anayasa taslağına daha önceki Anayasalarla ilişkisine de şöyle değiniliyor:

"Bugünkü taslakta daha V.I.Lenin tarafından saptanmış olan sosyalist Anayasa tipinin karakteristik özellikleri korunmuş ve geliştirildi.

"V.I.Lenin ve Bolşevik Partisi Anayasası'nın yalnızca hukuksal bir eylem değil, aynı zamanda en önemli siyasal belgelerden biri olduğu noktasından hareket etmişti. Parti, Anayasayı, devrimin kazanımlarının sağlama bağlanması ve bununla birlikte sosyalist kuruluşun başlıca görevlerinin ve amaçlarının ilanı olarak ele almıştı.

"Ekim Devrimi'nin kazanımlarını pekiştiren ve proletarya diktatörlüğü olarak doğan Sovyet devletinin sınıfsal özünü belirleyen 1918 tarihli ilk Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası böyle idi.

"Sosyalist birlik devletinin kuruluş ilkelerini belirleyen 1914 tarihli SSCB Anayasası da böyle idi.

"1936 Anayasası ise SSCB'deki sosyalist toplum ilişkilerinin zaferini yasal olarak sağlama bağladı ve bütün egemenlik ve yönetim organları sistemini, ayrıca seçim düzenini buna uygun hale getirdi. Toplumsal gelişimin o zamanki Anayasa çerçeveleri zaman tarafından sinandı. "Yeni düzenimizin özine ve gelişimimizin karakterine uygun oldukları için, bugün yürürlükte olan Anayasa'nın ilkesel birçok maddesi yeni taslakta aynen yer alıyor.

"Böylece yeni Anayasa taslağı bir yandan Sovyet tarihinin tüm Anayasal deneyimini genelleştiriyor, bir yandan da çağımızın gerekliliklerini karşılayan yeni bir içerikle bu deneyimi zenginleştiriyor."

Raporuda yeni Anayasa taslağına hazırlanmasında diğer sosyalist ülkelerin Anayasal gelişim deneyimlerinden de yararlandığı belirtiliyor. 1970'li yıllarda Bulgaristan, Alman Demokratik Cumhuriyeti ve Küba gibi bazı sosyalist ülkelerde yeni Anayasaların kabul edildiği hatırlatılarak, bu Anayasalarda Sovyetler Birliği için önemli olan bir dizi maddelerin varlığı belirtiliyor.

Raporuda Parti'nin Sovyet toplumundaki rolü üzerinde de şöyle deniyor:

"Taslakta Komünist Parti'nin yönetici ve yön verici rolüne ayrıntılı bir karakteristیک verildiğini, Parti'mizin, Sovyet toplumundaki ve devletindeki gerçek yerinin açıkça yansıtıldığını önceki belirtmek gerekir. 1936 Anayasası'ndan farklı olarak yeni Anayasa taslağına bu konuya özel bir bölüm halinde daha geniş yer verilmektedir."

BREJNEV'İN YENİ SOVYET ANAYASASI TASLAĞIYLA İLGİLİ RAPORUNDA ŞÖYLE DENİYOR: "DEMOKRASİ ANLAYIŞININ VE İNSAN HAKLARININ BURJUVA VE REVİZYONİST PROPAGANDA TARAFINDAN TAHRİF EDİLEN VE BAYGILAŞTIRILAN YORUMA KARŞI, SOSYALİST TOPLUMDA YAŞAYAN YURTTAŞLARIN HAKLARININ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN EN TAM VE GERÇEK KOMPLEKSİNİ ORTAYA SERİYORUZ. KOMÜNİST PARTİ'SİNİN YÖNETİMİ ALTINDAKİ İŞÇİ SINIFI EGEMENLİĞİ SAYESİNDE ELDE EDİLMİŞ OLAN EMEKÇİLERİN GERÇEKTEN ÇOK ÖNEMLİ KAZANIMLARINI TARİH TERAZİSİNİN KEFELERİNE KOYUYORUZ."

Anayasa Komisyonu'nun Rapor'unda genel olarak taslağın içerdiği ana yönelimi, "sosyalist demokrasinin genişletilmesi ve derinleştirilmesi" olduğu belirtiliyor.

ANAYASANIN ULUSLARARASI ETKİSİ

Yeni Sovyet Anayasasının uluslararası bir öneme de sahip olduğu belirtilerek şöyle deniyor:

"Bu Anayasanın yaşama geçirilişi, yurdumuzun sınırlarının çok ötesinde uzun süreli derin etkilerde bulunacaktır.

"Yeni Anayasamız sosyalist bir devletin sosyalist demokrasiyi giderek daha sağlam ve derin biçimde kökleştirerek nasıl geliştiğini, bu sosyalist demokrasinin nasıl bir şey olduğunu ve özünü tüm dünyaya açıkça gösterecektir. Anayasamız gerçekte yalnızca bir avuç kapitalistler sınıfı tarafından yönetilen burjuva ülkelerinin bilmedikleri, devlet ve toplum işlerinin yönetimine geniş halk iştirakine ilişkin biçimleri ve büyük ölçekleri gösterecektir.

"Yeni Anayasamızı okurken insanlar sosyalist toplumun yurttaşlarının hak ve özgürlüklerinin ne kadar geniş ve çeşitli olduğunu daha açık olarak görebilecekler. Dünya, bu Anayasamızın maddelerinde bütün bir halkın, onun istisnasız tüm sınıf ve gruplarının refahının ve kültürünün süreki olarak artırılmasını amaç eden ve bu amaçla ulaşmak için gayretle çalışan bir devleti görecektir.

"Nihayet yeni Anayasamız zafer kazanan sosyalizmin ilk devletinin "barış" sözcüğünü, kendi halkının ve dünyadaki tüm öteki halkların çıkarlarına uygun olarak dış politikasına en yamı amaçla olarak sancağına ebediyen yazdığını bütün inandırıcılığıyla gösterecektir.

"Sovyetler Birliği'nin yeni Anayasası

kuşkusuz dünya sosyalizminin ortak deneyim dağarcığını zenginleştiricektir.

"Zafer kazanan sosyalizmin bu Anayasada toplu olarak yansayan kazanımları yakın geçmişte sosyalist gelişim yolunu seçmiş olan ülkelerin halkları için esinlendirici bir örnek olacaktır.

"Bunlar kapitalist ülkelerdeki emekçi kitlelerine, hakları ve kapitalist sömürü boyunduruğundan kurtulma uğrunda yaptıkları micadelede güven telkin etmektedir.

"Demokrasi anlayışının ve insan haklarının burjuva ve revizyonist propaganda tarafından tahrip edilmiş ve baygılaştırılan yorumuna karşı, sosyalist toplumda yaşayan yurttaşların haklarının ve yükümlülüklerinin en tam ve gerçek kompleksini ortaya seriyoruz. Komünist Parti'nin yönetimi altındaki işçi sınıfı egemenliği sayesinde elde edilmiş olan emekçilerin gerçekten çok önemli kazanımlarını tarih terazisinin keferlerine koyuyoruz."

ÖNEMLİ BİR AŞAMA

Yeni Sovyet Anayasası taslağı çeşitli örgütler ve kurumlar aracılığıyla Sovyet halkının tartışmasına ve eleştirilerine açılacak. Raporda böyle bir tartışma ve eleştirinin büyük önemine değiniliyor ve kitle haberleşme araçlarının bu süreçte önemli bir rolü oynuyor.

Yeni Sovyet Anayasası taslağı sosyalist toplum kuruluşunun deneyimlerinin özümlemesi ve genelleştirilmesi niteliğindedir. Geniş bir tartışma kampanyası sonunda kabul edilecek Anayasa Sovyet toplumunun politik gelişmesinde önemli bir aşama olacaktır. İlk sosyalist devletin doğuşunun 60. yılında böyle bir aşamanın da alınması sosyalizmin dünya ölçüsündeki başarısının ve belirleyici etkisinin önemli bir kanıtıdır.

"YENİ MARŞAL PLANI" DÜŞLERİ ŞİMDİDEN İFLAS EDİYOR

Gelişmiş kapitalist ülkeler yöneticilerinin birbirini izleyen zirve toplantılarında yaratılan, ekonomik bunalımı aşma ve kapitalist dünya ekonomisini canlandırma umutlarının iflas edeceği son ayların ekonomik göstergeleriyle açık ortaya ekliyor. Yaratılan umutlar doğrultusunda daha hiç bir girişimde bulunulmadan bizzat olguların bu umutları yalanlaması kapitalist ülkeler yöneticilerini yeni arayışların peşine sürüklüyor.

Kasım 1975'te Rambouillet'de, Haziran 1976'da Porto Riko'da ve son olarak Mayıs ayında Londra'da yapılan zirve toplantılarında yalnız işsizlik artışının durdurulması ve enflasyonun gemlenmesi ele alınmış, bundan da önemlisi kapitalist dünyadaki genel ekonomik, toplumsal ve politik istikrarsızlık birinci gündem maddesini oluşturmuştu. İstikrar hedefine ulaşılabilmesi için "dünya çapında girişimler"de bulunulması ortaya atılmış, bu da Batı başınında "yeni Marşal planı" olarak isimlendirilmiştir. Yeni Marşal planının başlıca hedefleri arasında kapitalist dünya ekonomisindeki yavaşlamayı engelleyip canlanma sağlamak, ticaret ve ödemeler dengesizliklerini ortadan kaldırmak ve gelişmekte olan ülkelerle uzlaşma yollarını açmak yer alıyordu. Bunun için de itici güç sayılan Birleşik Amerika, Federal Almanya ve Japon ekonomilerinin, diğer gelişmiş kapitalist ülkelere ihracat olanaklarını açacak biçimde bunalımı atlatalmaları planlanıyordu.

KARAMSAR BEKLEYİŞLER

Kapitalist ülkelerle ilgili son veriler bu umutların boşunluğunu kanıtlamaktadır. Önde gelen altı kapitalist ülkede şu anda sanayi üretim kapasitesinin sadece yüzde yetmişbeşi kullanılmaktadır. Yatırım oranları ise yeniden hızlı bir düşüş eğilimi göstermektedir. Ekonomist dergisine göre bu yılın ikinci yarısında Federal Almanya'da özel yatırımlar 1975 yılına göre hiç bir yerde yükselme göstermeyecektir. Birleşik Amerika'da ise özel yatırımların yüzde bir oranında düşmesi beklenmektedir. Bu düşüş İngiltere ve Fransa'da yüzde yirmi, İtalya'da ve Japonya'da ise yüzde otuz düzeyinde

gerçekleşecektir. Yılın başında gelişmiş kapitalist ülkelerde onbeş milyon işsiz bulunuyordu. Bu rakamın yılın sonunda 17 milyona ulaşması beklenmektedir.

Bu karamsar beklemeleşmeler doğrudan doğruya tekellerin izlediği ekonomik politikaların sonucudur. Dev şirketler, yeni istihdam olanakları yaratacak biçimde yeni üretim kapasitelerine yatırım yapmaya yanaşmamaktadırlar. Aksine, istihdam ettikleri işçilerini azaltmaya ve fiyatları artırarak yüksek kârları garanti etmeye devam etmektedirler. Birleşik Amerika'da yayınlanan Business Week dergisi enflasyon ve durgunluğun, "geri döndürülmesinin olağanüstü derecede zor olduğu ölçüde kökleşmiş" olduğu yorumunu yapmaktadır. En büyük yedil kapitalist ülkeden İngiltere, Fransa ve İtalya, enflasyonun yeniden hızlanmasına neden olma korkusuyla elleri kolları bağlı durumdadırlar.

IHRACAT UFUKLARI UMUTSUZ

Enflasyonla durgunluğun bir arada olması uluslararası ticarette de sarsıntı yaratmaktadır. Hiç bir ticaret sınırlaması konmayacağı varsayılırsa, kapitalist ülkeler arasındaki ticaretin bu yıl sadece yüzde 4-5 arasında bir artış göstereceği hesaplanmaktadır. Oysa, New York Times'in de belirttiği gibi, işsizliğin sürekli artışının dış ticarette koruyucu tedbirlerin alınmasına yol açması, bunun da kapitalist dünyada yeni bir gerilemeye neden olması beklenmektedir.

Öteki kapitalist ülkeler için ihracat olanakları açmak üzere Federal Almanya ve Japonya'yı makinelerini yağlama çağıran Birleşik Amerika, Londra zirvesinden daha bir ay önce kendi ekonomik canlanma programında indirim yapma karar almıştır. Bu tedbirler, kapitalist ülkelerde lider ABD'ye karşı beslenen güvensizliği artırmaktadır.

Kapitalist ülkeler yöneticileri yanyana geldiklerinde iyiniyet açıklamalarını esirgememekte, ancak uygulamaya sıra geldiğinde kendi aralarındaki çelişkilerin savunucu etkisiyle dağılmaktadırlar. Gelişmiş kapitalist ülkelerin yöneticileri ikinci dünya savaşından sonraki bütün

TEKELCİ KAPİTALİZM KİTLELERİ AÇLIĞA MAHKUM EDİYOR

dönem boyunca uyguladıkları, sınıf mücadelesinin değişen koşullarına uyum gösterme politikasının başarısızlığını kavramaktadırlar.

DIŞ BORÇLANMA TIRMANIYOR

Bu yüzden "soldan gelen tehdit"e karşı birleşme çağrılan artmaktadır. Başka konularda olduğu gibi bu çağrılarda da politik koordinatörlüğü ABD yapmaktadır. Nisan ayında Birleşik Amerika, Federal Almanya, İngiltere, Japonya ve Fransa Maliye Bakanlarının Versay'da yaptıkları gizli toplantıda örneğin ABD emenliğindeki "gizli ittifak" a katıldığını belirtmektedir. Bu durum diğer kapitalist Avrupa ülkeleri için de değişik ölçülerde geçerlidir. Bu ülkelerin dış borçlanmalarının sürekli olarak artması onları Birleşik Amerika'ya hergün daha çok bağımlı hale getirmektedir. Fransa'nın dış borçları 1977 yılının başında 22 milyar dolara ulaşmıştır. İngiltere'nin dış borçları 40 milyar, İtalya'nınki ise 18,5 milyar dolar düzeyindedir. Kanada, İsveç, Norveç, Danimarka ve Avustralya da borçlular listesindedir. Ticaret ve ödemeler dengesi açıklarının büyümesi dış borçlanmayı sürekli olarak artırmaktadır. Geçtiğimiz yıl OECD'ye üye ülkelerin cari işlemlerdeki toplam açığı 22,5 milyar dolara ulaşmış, bu ülkelerin özel bankalara olan borçları ise rekor düzeye, 296 milyar dolara çıkmıştır.

WALL STREET SAHNEDE

Gelişmiş kapitalist ülkelerin dış borçlarının rekor düzeye ulaştığı günümüzde Birleşik Amerika da artık "zengin amca" rolünü oynayamamaktadır. Kapitalist para piyasası "yüzen" dolara dolup taşmış durumdadır. Uluslararası Para Fonu dış açıkların finansmanı için kaynak bulamaz duruma düşmüştür.

Uluslararası Para Fonu'nun bu bunalımı nedeniyle uluslararası özel bankalar,

özellikle Wall Street bankaları hükümetlerin başlıca kreditorleri durumuna gelmişlerdir. Dışarıya verilen borçlardan alınan faizler Wall Street bankalarının toplam kârlarının yaklaşık yansı tutmaktadır. Bu kredilerin büyük bölümü ise üretime değil, dış borçları karşılamaya yönelik hükümet bonolarına yatırılmıştır. Ekonomik faaliyetin düşük düzeyde kaldığı koşullarda büyük bankaların iflas ihtimali yalnız Birleşik Amerika'nın değil, diğer kapitalist ülkelerin de kredi piramidini yıkılmakla tehdit etmektedir.

Wall Street bankaları da riske girmekten kaçınmaktadırlar. Parasal, ekonomik, politik ve hatta askeri garantiler beklemektedirler. Yeni Marşal planının önemli unsurlarından biri, "yoksul ülkelere yardım" bahanesi arkasında Wall Street'in kârlarını garanti edecek bir fonun hızla kurulmasıdır. Böyle bir fonun Uluslararası Para Fonu çerçevesinde oluşturulması için en büyük umutlar petrol ihrac eden ülkelerde devletlere bağlanmaktadır. Uluslararası Para Fonu Genel Direktörü Johannes Witteveen'in, Londra zirvesinden sonra Ortadoğu ülkelerine yaptığı gezi böylece anlam kazanmaktadır. Birleşik Amerika yönetimi Uluslararası Para Fonu'na sadece ekonomik bir işlev yüklemiştir. Aynı zamanda borç veren ülkelere ekonomik ve sosyal politikalarını empoze edilmesi için de bu örgütü kullanmaktadır.

SOSYALİZM YOLU

Birleşik Amerika ve onun en yakın müttefiki Federal Almanya, diğer gelişmiş kapitalist ülkeler karşısındaki görece üstünlüklerini bu ülkelerin kendilerine politik bakımdan daha çok bağımlı hale getirmek için kullanmaktadır. Tekelci sermaye dünyanın her yerinde işçi ve emekçi kitlelere karşı gerici ittifakları oluşturmakta, bu ittifakları pekiştirmek için bütün olanaklarını seferber etmektedir. Fakat bu ittifakların da kapitalizmin çelişkilerini çözmesi ya da yumuşatması olanaksızdır. Kapitalizmin derinleşen bunalımının çözümü tekellerin baskı ve tahakkümünden kurtulmuş bir toplumdur, sosyalizmin yolunu göstermektedir.

ENFLASYON VE İŞSİZLİK BİR ARADA

ANTİKÖMÜNİZME DAYALI YANILTMALARA KARŞI

MESUT ODMAN

Tekelci kapitalizmin tarih sahnesinde ilk kez görünmeye ve bilimsel sosyalizmin işçi, emekçi yığınlar arasında yaygınlık kazanmaya başlamasıyla birlikte, burjuva düşüncesinin ilerici niteliği de yok olmaya başlıyor. Burjuva düşüncesinin anti-komünizme dönüşmesi ise Ekim Devriminin gerçekleşmesi, sosyalist bir ülkenin, giderek bir dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkması ile büyük bir hız kazanıyor. Emperyalist-kapitalist dünyanın resmi ideolojisi durumuna gelen anti-komünizm, bir yandan, bilimsel ve teknik gelişmelerden yararlanarak, bir yandan da bilim adamlarının, düşünürlerin, sanatçıların çalışmalarını kullanarak, çarpıtarak ya da onları bu yolda yönlendirerek daha yeni, daha etkili silahlar bulmaya çalışıyor. Anti-komünizmin, soğuk savaşın hızlandırıldığı dönemlerde olağanüstü bir yoğunluk kazanan, büyük ölçüde kaba-laşan, ama görece daha "olağan" koşullarda da etkisini sürdüren saldırısının başlıca iki yönü var: Birincisi, bilimsel sosyalizmin kuramına saldırarak, onu yığınlarla çarpıtarak sunmak, böylece bu kuramın pratikte geçersizliğini göstermeye çalışmak; ikincisi, sosyalist ülkeler hakkında yanlış bilgiler vermek, gerçek dışı olaylar, korkunç masallar uydurmak, bu yolla, yazılıp söylenirken gerçek görünüm bilimsel sosyalizmin, uygulamaya geçildiğinde güzelliğini yitirdiği, "uygulanamaz" olduğu kanısını ya da hiç değilse şüphesini yaratmak.

Bunları yapmanın çeşitli yolları denendi bugüne kadar. Türkiye'de ise daha çok en ilkel olanları denendi. Ama, en gelişmiş "şapka asmak" biçiminde formüle edilen bu yolların, bugün etkisini yitirdiği anlaşılıyor. Türkiye İşçi Partililer, anti-komünizm ticaretinin egemen olduğu seçim döneminde, işçi ve emekçi yığınlar arasında yaptıkları çalışmalarında bunu gördüler. Artık Türkiye'de anti-komünizm daha "Avrupa", daha çağdaş yöntemler izlemek durumunda. O yöntemlerin de, yukarıda belirtildiği, iki ana çizgisi var.

Yığınların içinde ajitasyon, propaganda çalışması yapan Partili militanlar, her renkten siyasal akımın aracılarıyla, iktidarda olmanın, kurulu düzenin silahlarından yararlanmanın sağladığı olanaklarla on yıllardır sürdürülen, git-tikçe bir takım "incelikler"e ulaşan, yöntemleri çeşitlenen anti-komünizmin yarattığı sorunlarla karşılaşılıyor. Bundan sonra da karşılaşacaklar. Bu sorunların istesinden gelmede, Partili olmanın, bilimsel sosyalist kuramı iyi öğrenmenin, ajitasyon-propaganda yeteneklerini geliştirmenin önemi çok büyük. Ama, bunların yanı sıra, yığınlar arasında çıkarılacak sinama-yanılma ile hareket etmekten kaçınmak zorunlu. Karşılaşılacak sorunlar, yönettirebilecek sorunlar önceden bilmek gerekli. Kendi hayatında çok az deneyi olanların, hiç deneyi olmayanların, uzun yıllarını bu mücadeleye vermiş insanlar kadar deneyli ve hazır olmaları gerekli. İşçi sınıfının bugün yüzyıllarla anlatılan siyasal

çeylemi bunu mümkün kılıyor.

Sosyalizm karşısındaki resmi ideoloji durumundaki anti-komünizm uluslararası bir nitelik taşıyor. Böyle bir ideolojik koşullandırma altındaki insanların, sosyalizm konusundaki kuşulan, çekingenlikleri, sorularını da ülkeden ülkeye büyük benzerlikler gösteriyor. Bu yüzden, Novosti Press Ajansı'nın hazırladığı, Güncel Yayınlar'ın geçtiğimiz günlerde ikinci Türkçe basımını yayımladığı *Sorular ve Cevaplarla Komünizm Nedir* başlıklı kitap, ülkemiz için de son derece yararlı ve kullanışlı. (Türkçe: Info-Türk Ajansı, İstanbul, Güncel Yayınlar, 1977, 155 sayfa, 15 lira)

İlk Türkçe basımı 1975 yılında Brüksel'de yapılan kitabın ikinci basımına, Vadim Zagladın'ın YÜRÜYÜŞ'ün 4 Mayıs 1976 tarihli sayısında yayımlanan "Yeni Zaferlerin Güvencesi Enternasyonalizmdir" başlıklı yazısıyla Brejnev'in SBKP yirminbeşinci kongresine sunduğu raporun proleter enternasyonalizmiyle ilgili bölümleri de eklenmiş.

Kitabın esasını oluşturan yüz sayfalık ilk bölüm, dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan insanların gönderdikleri mektuplardan derlenmiş sorular ve onlara verilen cevapları bir araya getiriyor. Bunlar, şu ya da bu ölçüde, sözünü ettiğimiz anti-komünist koşullandırmanın etkisi altında olan insanlar. Sorular da bizim hemen her gün karşılaştığımız sorular. Birkaç örnek vermek gerekirse, şöyle: "Sosyalizm ile komünizm arasında ne fark vardır?", "Komünizmde özel mülkiyet olacak mı? Kişisel 'mal-mülk' ne olacak?", "Sovyetler Birliği'nde yeni bir sınıf mevcut mudur?", "Sovyetler Birliği'nde niçin tek parti var?", "Komünistler niçin proletarya diktatörlüğü isterler? Proletarya diktatörlüğü nedir?", "Komünizm yapısı gereği saldırı mıdır?", "Komünist bir toplumun kendi moral anlayışı olacak mıdır?", "Aile kalacak mıdır?", "Suç kalacak mıdır?", "Din özgürlüğü olacak mıdır?", "Komünist düşüncelerin gelişmesine en uygun ortamı sefalet ve güçlükler mi yaratır?", "Yeni bir toplum biçimine geçiş mutlaka kanlı mı olur?"

Kıtaпта bunlara beraber otuz soru var. Sorular mektuplarda yazılı olduğu biçimde, hiç değiştirilmemiş alınmış. Cevaplarda ise bilimsel sosyalist öğretiyeye dayanıldığı gibi sosyalist ülkelerin ve özellikle Sovyetler Birliği'nin deneylerinden de yararlanmış. Bu kısa, özü, kolay anlaşılır açıklamalar, komünizm düşmanlığı tüccarlarının söylediklerinden dışındaki sözlere de kulak vermek isteyen bütün okuyucular için son derece yararlı. Ama onların ötesinde, bu sorularla verilen cevaplar üzerinde düşünmek, bu cevapları daha etkili, daha eksiksiz, daha iyi anlaşılır biçimde geliştirmek isteyenler, bu işi bir görev olarak istlemek zorunda olanlar için de mutlaka okunması, okunduktan sonra da el altında bulundurulması gereken bir kitap bu.

AZİZ NESİN VE YAŞARKEMAL:

BULGARİSTAN'DA ÇOK SEVİLEN TÜRK YAZARLARI

7 Haziran'da Bulgaristan Halk Cumhuriyeti başkanı Sofya'da uluslararası yazarlar toplantısı çalışmalarına başlandı. Yazarların Sofya karşılaşmasının

yapılacağını bildiren "Barış gezegenimiz için ümididir" başlıklı çağrının altında, en başta dünya çapında ünlü Türk güldürü yazarı Aziz Nesin'in imzası bulun-

yor. Çağrının altındaki imzalar arasında alfabetik sırayla başka sevilen yazarlar yer alıyor. İmzalar büyük Türk yazarı Yaşar Kemal'in ismi ile bitiyor.

Bulgaristan okurları ilerci çağdaş Türk edebiyatına büyük bir ilgi gösterirler. Çeşitli yayınevleri bu ilgiyi karşılamak için son yıllarda Türk yazarlarını 50'den fazla yapıtını yayınlamışlardır. Aziz Nesin ve Yaşar Kemal Bulgaristan'da yapıtları en çok basılan ve sevilen Türk yazarları arasında bulunmaktadırlar. Birçok romanları, hikayeleri hem Bulgarca, hem de Türkçe yayınlanmıştır.

Bulgaristan okurları Aziz Nesin'i çoktan beri tanırlar. Yazanın "Narodna Mladej" (Halk Gençliği) gazetesinin uluslararası güldürü ödülü "Altın Kirpi"yi kazanmasından sonra ona ilgi daha da artmıştır. Bulgar güldürü basını, hele de "Stırşel" gazetesi büyük yazanın fevkalade güzel yapıtlarına saygınları açmıştır. Yayınevleri onun daha önemli yapıtlarını ayrı ciltler halinde çıkarmaya başlamışlardır. Kısa bir sürede "Zübük", iki "Seçilmiş Hikayeler" derlemesi, "Futbol Kralı" yayımlanmıştır. Aziz Nesin'in başka hikayelerine "Türk Hikayeleri" antolojisi, "İlahları Mahkemesi" derlemesinde de yer verilmiştir. Yazanın birçok yapıtları Bulgaristan'da Türkçe yayımlanmıştır. "Zübük", "Orkestra

Adam" bunlar arasındadır.

Aziz Nesin Bulgaristan'da bu yıl kurulan uluslararası güldürü ödülü "Hıtar Petir"i kazanan ilk yazardır. Bu ödül kendisine Mayıs'ta Gabrovo kentinde yapılan uluslararası güldürü ve hiciv festivalinde verilmiştir. En büyük Bulgar gazeteleri bu haberi ayrıntılı biçimde vermişlerdir. Aziz Nesin'in hayranları bu haberi büyük bir sevinçle karşılamışlardır.

Yaşar Kemal de Bulgaristan'da çok popülerdir. "İnce Memed" Bulgaristan'da iyi bilinir ve takdir edilir. "Teneke" adlı uzun hikayesi çoktan Bulgarca'ya çevrilmiştir. Yaşar Kemal Bulgaristan'da Türk edebiyatı hakkında çıkarılan tüm antolojilerde, derlemelerde baş yerlerden birini almaktadır. "Halk Eğitimi" adındaki yayınevi yazanın "İnce Memed", "Orta Direk", "Teneke" yapıtlarını Türkçe basmıştır. Bulgar Yazarlar Birliği organı "Edebiyat Cephesi" gazetesi geçerde Yaşar Kemal'in "Akçasızın Ağaları"ndan geniş bir parça vermiştir.

Bulgar yazanın yeni yapıtlarını merakla beklemekte, yaratıcı çalışmalarında kendilerine daha büyük başarılar dilemekte-dir.

"SOFYA PRES" AJANSI

günümüzde
tekelci kapitalizm

sscb bilimler akademisi

BİLİM YAYINLARI FİYATI : 40 TL.

ENGELLER, KİTLELERLE DAHA SAĞLAM BAĞLAR KURARAK AŞILACAKTIR

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ MERKEZ YÖNETİM KURULU 5 HAZİRAN SEÇİMLERİNİ İZLEYEN GÜNLERDE TOPLANARAK, SEÇİMLERİ VE DİĞER SORUNLARI GÖRÜŞTÜ. TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ MERKEZ YÖNETİM KURULU TOPLANTISINDAN SONRA BİR BİLDİRİ YAYINLANDI. BU BİLDİRİYİ OKURLARIMIZA AYYEN SUNUYORUZ:

TIP. HERŞEYE RAGMEN SEÇİMLERDEN ARTAN BİR KARARLILIK VE GÜÇLE ÇIKMIŞTIR

"Türkiye İşçi Partisi seçimlerdeki öteki hedefine ise büyük bir başarı ile ulaşmıştır. 1977 seçimleri, Partimize işçi sınıfının politik çizgisinin, bilimsel sosyalizmin sesinin ve değerlendirmelerinin tüm yurda duyurulduğu, kurtuluş yolunun gösterildiği, bu yöndeki örgütlenmenin hızlandırıldığı bir araç olarak kullanılmıştır. Ayrıca Parti kadroları kitlelere içine çok daha yaygın olarak girmiş, yoğun bir çalışma göstererek son derece önemli deneyler kazanmışlardır. Türkiye İşçi Partisi, 1977 Haziran seçimlerinde işçi sınıfımız ve emekçi halkımıza karşı görev ve sorumluluklarını bilincine inançla yerine getirmiş bulunmaktadır.

"Türkiye İşçi Partisi, çalışmalarının sonuçları oylara gereği gibi yansımamasına rağmen, seçimlerden güçlenerek, daha ileri görevlere doğru artan bir kararlılıkla ve güçle çıkmıştır. Türkiye İşçi Partisi ve tüm Türkiye İşçi Partileri, seçim sonuçları belli olduğu andan başlayarak, kitlelerin mücadelesini parlamentoya içinde verebilecek sosyalist mücadele ile birleştirmemenin eksikliğini, örgütünü daha geliştirip güçlendirerek, kitlelerle daha sağlam bağlar kurarak aşmanın mutlaka başarıya ulaşacak çalışması içindedir.

TIP YENİ HÜKÜMETİN CHP TARAFINDAN KURULMASINI BİR ZORUNLULUK OLARAK GÖRMEKTEDİR

"Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfı hareketinin politik bağımsızlığının savunucusu ve bu bağımsızlığın gereklerini yerine getiren parti olarak, mücadelesini artan bir inanç ve kararlılıkla yürütmeye devam ederken 5 Haziran seçim sonuçlarının bir kez daha ortaya koyduğu görevlere de bilincindedir.

"İçinde yaşadığımız koşullar faşizme ve emperyalizme karşı tüm güçlerin dayanışma ve birliğinin en üst düzeye ç-

katılmasını gerektiren koşullardır. Partimizin 1. Büyük Kongresinde bu konuda alınan kararlar artan bir anlam kazanmıştır. Emperyalizmin ve büyük burjuvazinin, seçim sonuçlarının yol açtığı hassas dengeyi işçi sınıfımıza ve emekçi yığınlarımıza karşı kullanmalarının önlenmesi demokratik toplumsal muhalefetin örgütlenilip güçlendirilmesinden geçmektedir.

"İşçi ve emekçi kitleler faşist baskı ve terör karşısında sinmeden, giderek artan oranda oylarıyla "faşizme hayır!" demişler, büyük sermayenin ve emperyalizmin çıkmasına faşist yöntemlerle çözüm aranmasına karşı koymuşlardır. Türkiye İşçi Partisi, kitlelerin bu tavırları doğrultusunda yeni hükümetin CHP tarafından kurulmasını bir zorunluluk olarak görmektedir. Partimizin işçi sınıfı ve halk kitlelerinin hayat düzeylerini yükseltmek, demokratik hak ve özgürlükleri koruyup geliştirmek, devlet kadrolarından faşist unsurları tasfiye etmek doğrultusunda yürütülecek mücadelede bugüne kadar olduğu gibi işçi sınıfımız sözünüslü olarak bu yolda yapılacak her girişimin ısrak takipçisi ve destekçisi olacaktır. Demokratik kanadın sahip olduğu kitlese desteğin genişletilebilmesi ve bugünkü hassas denge demokratik kanat lehine değiştirilebilmesi, ancak bu yöndeki girişimlerin başarıya ulaşmasına ve ileri adımlar atılmasına bağlıdır. Partimiz geniş yığınların umut kırılığında uğratılması ve bu ortamın faşizm tertipleri için bir basamak yapılmasına yönelik oyun ve hareketlere karşı işçi sınıfımızı ve emekçi kitleleri uyararak ve örgütlemenin artan öneminin de bilincindedir ve bu bilince çalışmaları sürdürmeye kararlıdır.

"Emperyalizm ve büyük burjuvazi hergün daha daralan bir alanda, yeni yeni oyunlarla varolan düzeni sürdürmeye çalışıyor. Sömürücü güçleri geriletmeye ve giderek sömürüyü kaldırma mücadelesinin öncülüğünü yapan, izlediği politikayla, somut hedefleriyle öteki ilerici, demokrat güçlere örnek olan Türkiye İşçi Partisi mücadelesinin bugünkü aşamasında üzerine düşen görevleri de başaracağını bilecektir."

"Seçim sonuçları işçi sınıfımızı ve emekçi halkımızı zor günlerin, önemli görevlerin beklediğini ortaya koymuştur. Demokratlar, yurtseverler, sosyalistler yeni ve çetin sınavlarla karşı karşıyadırlar. Bu durum tüm demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadele etmeleri zorunluluğunu; tutarlı, ısrarlı ve kitlelerin örgütlü gücüne dayanan bir mücadelenin taşıdığı önemi bir kez daha vurgulamaktadır.

SEÇİM ÖNCESİ YARATILAN HAVA, DEMOKRASİ MÜCADELESİNİN UZUN VADELİ GEREKLERİNİN GÖZDEN KAÇMASINA NEDEN OLMUŞTUR

"Seçim sonuçları kesin bir kutuplaşmayı ifade etmektedir. Bir yanda, geniş halk kitleleri, gerici güçlerin faşizan tirmanışını durdurup geriletebilmek için Milliyetçi Cephe'yi iktidardan uzaklaştırmayı hedef almış, oylarını CHP'ye toplamayı tercih etmiştir. Seçim öncesinde çok yanlış etkilerle yaratılan son derece gergin hava, kısa vadede bir ferahlanmanın sağlanması özelemini ön plana çıkardığından, demokrasi mücadelesinin uzun vadeli gereklilerinin gözlerden kaçmasına neden olmuştur. Seçim tartışmaları, halk kitlelerinin karşı karşıya buldukları acil sosyal ve ekonomik sorunlardan ziyade ölüde uzaklaşarak yürütülmüştür. Milliyetçi Cephe'ye karşı mücadele tek bir partinin politik kapasitesine sınırlanmış istenmiştir. Bütün bu ve benzeri faktörler faşizme karşı verilen oyların ulaşabileceği en yüksek ağırlığa erişmesini engellemiştir. Yine de, CHP'yi destekleyen seçmenlerin artması, kitlelerin demokratik özelemlerinin ağır bastığının bir göstergesi olma yanı sıra, olumlu bir gelişmeyi ortaya koymaktadır.

MC'NİN PROPAGANDA VE YANILTMACALARI HALA BÜYÜK SEÇMEN KİTLELERİNİ YÖNLENDİREBİLMEKTEDİR

"Diğer yandan seçmenlerin önemli bir bölümünün, görülmemiş pahalılığa, işsizliğe, yoksulluğa, faşist saldırı ve teröre rağmen oylarını kendi gerçek çıkarlarına taban tabana zıt bir yönde kullanmaya devam ettikleri anlaşılmaktadır. Emperyalizmin ve büyük sermayenin kesin desteğinden yararlanan, devlet olanaklarına sonuna kadar kullanan ve iktidar olarak seçime gitmenin bütün avan-

taajlarını değerlendiren Milliyetçi Cephe'nin propaganda, yanıltma ve şartlandırmaları hâlâ 7 milyon seçmeni yönlendirebilmektedir. Son iki yılın baş sorumluları AP ve MHP, seçimlerden oylarını yükselterek çıkmışlardır. Ancak bu partilerin seçmenlerden sağladıkları desteğin kaynaklarını anti-komünist sloganlarının yanı sıra bulmasından çok, söze "sosyal adaletçi, kalkınmacı, eşitlikçi" görünümünün aldatıcılığında aramak gerekmektedir. AP ve MHP başta olmak üzere, CHP dışındaki partiler de "yeni bir Türkiye" vaadi ile oy toplamışlardır. Örneğin MHP'nin kimi mitinglerini "Büyük Sennayenin Tahakkümüne Son" ve "Anarşinin Kaynağı Tekelci Sermayedir" gibi sloganların süslemesi son derece anlamlıdır. Sennayenin en azgın, emperyalizmle en sıkı işbirliği içindeki çözümleri bile, sermaye düzenini aşıktan açığa savunamaz duruma gelmişlerdir.

BİLİMSEL SOSYALİST HAREKET ETRAFINDA OLUŞTURULAN ÇEMBER, SEÇİM ÇALIŞMALARININ OYA DÖNÜŞMESİNİ ENGELLEMİŞTİR

"Bugün kutuplaşan güçler arasında aşağı yukarı bir dengeleme vardır. Demokrasi düşmanı kanadın çifte baş verme eğilimi göstergesi, MHP'nin kitle tabanını genişletmesi, işçi ve emekçilerin karşısındaki tehlikenin azalmadığı, üstelik yeni boyutlar kazandığına işaretidir. MHP, bu seçimlerle emperyalizmin ve büyük sennayenin -dofayısıyla da AP'nin- vurucu, saldırgan gücü olma işlevini daha açık ve zorba biçimler altında yürütülebilmesine imkan verecek bir mesafe almıştır. Bu faşist örgüt etkisizleştirilmeli, saldırılarını göğüsleyip emek, arkasındaki gerçek güçleri işçi ve emekçi kitlelere bu partiyi destekleyenler de dahil anlatmak demokrasi mücadelesinin daha da büyük önem kazanan bir görev haline gelmiştir.

"Partimiz, Türkiye İşçi Partisi, bu seçimlerdeki hedeflerinden lürinde başarıya ulaşamamıştır. MC yönetiminin yarattığı toplumsal panik, geniş yığınların, sosyalizm doğrultusunda tutarlı, kararlı bağımsızlık ve demokrasi kavgası safında oylarını yer almalarını bugün için engellemiştir. Yarattılan korku ve bugünden yarıma kurtuluş havasının yaygınlığı bilimsel sosyalist hareket etrafında oluşturulan çemberi kısa sürede yıkmamanın güçlüğü Partimizin kitlelerde sahip olduğu desteğin ve seçim çalışmalarının oya dönüşmesini önlemiştir.